

Tillæg og revurdering af miljøgodkendelse

Udvidelse/ændring af svineproduktion

Ilstedvej 12, 6690 Gørding

Dato 24.2.2017

Teknik & Miljø
Esbjerg Kommune

ESBJERG KOMMUNE

Natur & Vandmiljø

Torvegade 74

6700 Esbjerg

Telefon: 7616 1616

E-mail: miljo@esbjergkommune.dk

Web: www.esbjergkommune.dk

Sag nr.: 16/24029

Sagsansvarlig: Anli

Copyright: Alle kort og luftfoto: copyright DDO ®, ©COWI

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	4
TILLÆG OG REVURDERING AF MILJØGODKENDELSE	5
EJENDOMS- OG BEDRIFTSOPLYSNINGER	5
FORUDSÆTNINGER OG VILKÅR.....	5
Vilkår for husdyrbrugets udbringningsarealer	9
Generelle vilkår	11
RETSBESKYTTELSE OG REVURDERING.....	12
MEDDELELSESPLIKT – ANLÆG OG AREALER.....	12
ØVRIGE FORHOLD	13
OFFENTLIGGØRELSE.....	13
KLAGEVEJLEDNING	13
MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	15
INDLEDNING	15
BESKRIVELSE OG VURDERING AF ANSØGNINGEN	16
Husdyrbrugets beliggenhed.....	16
Dyreholdets størrelse	18
Driftsbygninger.....	18
Foder	21
Gødningsproduktion	22
Udbringningsarealer	22
Energi- og vandforbrug.....	25
Råvarer og hjælpestoffer	25
Affald	25
Spildevand/restvand	26
HUSDYRBRUGETS PÅVIRKNINGER AF OMGIVELSERNE – LUGT, STØJ, MM.	26
Lugt	26
Støj og transport	27
Støv, fluer og skadedyr	28
Lys.....	28
Driftsforstyrrelser og uheld	28
Landskab og kulturmiljø.....	29
HUSDYRBRUGETS PÅVIRKNINGER AF OMGIVELSERNE – NATURMÆSSIGE FORHOLD.....	29
Ammoniakpåvirkning af naturområder.....	29
Nitrat til overfladevand – marine områder, vandløb og søer	36
Fosfor til overfladevand – marine områder, vandløb og søer.....	40
Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	43
Nitrat til grundvand - nitratfølsomme vandindvindingsområder.....	44
BEDST TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT).....	44
OPHØR	49
BEMÆRKNINGER I FORBINDELSE MED INDLEDENDE ANNONCERING.....	49
HØRING	49
SAMLET VURDERING	49
BILAG 1	51
BILAG 2	57

Indledning

Dette tillæg og revurdering af miljøgodkendelse fra oktober 2009 fastlægger de vilkår, der skal gælde for en udvidelse/ændring af husdyrproduktionen på Ilstedvej 12, 6690 Gørding i Esbjerg Kommune. Vilkårene sikrer, at husdyrbruget kan drives uden at påvirke miljøet væsentligt.

Miljøet skal i denne sammenhæng forstås som omgivelserne i bred forstand, herunder befolkning, flora og fauna, vandmiljø, landskab og kulturhistorie samt ressourceforbrug.

Godkendelsen omfatter en ændring af husdyrproduktionen. Samtidig foretages en revurdering af tidligere meddelte godkendelse fra oktober 2009. Husdyrproduktionen er nærmere beskrevet i den miljøteknisk beskrivelse og vurdering, som danner baggrund for afgørelsen, herunder de stillede vilkår.

Forslaget til revurdering af miljøgodkendelse har været i offentlig høring i perioden fra den 12. november 2016 til den 26. januar 2017. Kommunen har i forbindelse med høringen ikke modtaget bemærkninger til tillægget eller revurderingen af miljøgodkendelsen.

Tillæg og revurdering af miljøgodkendelse

Esbjerg Kommune meddeler hermed tillæg til eksisterende miljøgodkendelse af husdyrproduktion på Ilstedvej 12, 6690 Gørding.

Tillægget omfatter

- En ændring af dyreholdet fra 13.000 slagtesvin (30-104 kg) til 12.840 slagtesvin (31-110 kg). Dette svarer til en udvidelse fra 319,1 dyreenheder til 348,8 dyreenheder. Udvidelsen/ændringen sker i eksisterende stalde.
- Der etableres en 40 m² udleveringsrampe ved stald 3 og 6 med fald mod rist, hvor vandet ledes til gyllekanal.

Tillæg til miljøgodkendelsen meddeles efter § 12 stk. 3 i lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, og omfatter drift af husdyrbrugets anlæg samt udspretningsarealer.

Denne afgørelse er samtidig en revurdering af tidligere meddelt miljøgodkendelse fra oktober 2009. Reviderede vilkår meddeles efter § 39, jf. § 41 i husdyrloven.

Der er nærmere redegjort for de vurderinger der ligger til grund for afgørelsen i vedlagte miljøtekniske beskrivelse og vurdering.

Ejendoms- og driftsoplysninger

Godkendelsen gives til husdyrbruget beliggende Ilstedvej 12, 6690 Gørding, matrikel nr. 3 a m.fl. Sdr. Bøel By, Gørding. Ejendomsnummeret er 5610309079. Bedriftens CVR nr. er 30133137 og CHR nr. er 95200. Husdyrbruget ejes og drives af Lars Sandberg, Ilstedvej 12, 6690 Gørding, men staldene påtænkes udlejet til Karsten B. Nielsen, Terpvej 9, 6740 Bramming.

Forudsætninger og vilkår

Esbjerg Kommune forudsætter, at projektet gennemføres og drives som beskrevet i ansøgningen, skema nr. 92509.

Godkendelsen meddeles på vilkår, der sikrer at kravene i § 27 og § 29 i lov om miljøgodkendelse, mv. af husdyrbrug opfyldes.

I forbindelse med revurderingen fastsættes en række nye vilkår for husdyrbrugets drift. Desuden ophæves en række af de eksisterende vilkår i miljøgodkendelsen fra oktober 2009.

En oversigt over hvilke vilkår fra den oprindelige godkendelse, der forsat er gældende/opdateret, og hvilke vilkår der er ophævet, kan ses i bilag 1.

Med hjemmel i § 39, jf. § 41 i Lov om miljøgodkendelsen m.v. af husdyrbrug meddeler Esbjerg Kommune i denne afgørelse påbud om vilkår for drift af husdyrbruget.

- Vilkår mærket med "A" er meddelt i medfør af godkendelse efter husdyrlovens § 12, stk. 3.
- Vilkår mærket med "B" er meddelt som påbud efter § 39, jf. § 41 i husdyrloven.

- Vilkår mærket med "C" er vilkår, der er videreført fra den tidligere miljøgodkendelsen fra oktober 2009. Der kan være foretaget mindre redaktionelle ændringer i den oprindelige ordlyd af vilkåret.

Der stilles følgende vilkår til hhv. husdyrbrugets anlæg, husdyrbrugets arealer, samt generelle vilkår for husdyrbruget.

Ophævelse af vilkår

1. (A) Vilkår 1, 2, 4, 6, 7, 8, 17, 18, 19, 23, 24, 32, 35, 36, 37, 38 (delvis), 39, 40, 44 og 45 i miljøgodkendelsen fra oktober 2009 ophæves.
2. (B) Vilkår 12 og 14 i miljøgodkendelsen fra oktober 2009 ophæves.

Vilkår for husdyrbrugets anlæg

Husdyrproduktion

3. (A) Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som beskrevet nedenfor:

Dyreart	Antal	Enhed	Dyreenheder
Slagtesvin (31-110 kg), drænet gulv + spalter (33/67)	4.574	Prod.	124,26
Slagtesvin (31-110 kg), delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	6.468	Prod.	175,71
Slagtesvin (31-110 kg), delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.798	Prod.	48,84
I alt			348,8

4. (A) Antallet af dyreenheder må variere med 10 % i løbet af planåret (1. august til 1. august). Dog må det maksimale dyrehold beregnet som et gennemsnit i perioden 1. august til 31. juli ikke overstige 348,8 dyreenheder.

Indretning og drift

5. (C) Ændringer i ejerforhold, eller hvem der er ansvarlig for husdyrbruget, skal meddeles Esbjerg Kommune.
6. (C) Husdyrbruget og dens omgivelser skal renholdes så det ikke giver anledning til gener for omgivelserne.

Foder

7. (A) Den totale mængde P ab dyr pr. år, beregnet som P ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin skal være mindre end 7.704 kg P/år.

"P ab dyr pr. slagtesvin" beregnes ud fra følgende ligning:

$$P \text{ ab dyr pr. slagtesvin} = ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{g fosfor pr. FEsv}/1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0055 \text{ kg P pr. kg tilvækst})$$

Ovenstående er beregnet ud fra følgende forudsætninger i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårligningen skal samlet set overholdes:

Faktor	Værdi
Antal slagtesvin	12.840
Indgangsvægt, kg	31
Afgangsvægt, kg	110
FEsv pr. kg tilvækst	2,84
g fosfor pr. FEsv	4,6
Kg P ab dyr pr. slagtesvin	0,60

8. (A) Der skal foreligge en logbog der dokumenterer gennemsnitlige vægtintervaller, foderforbrug pr. kg tilvækst og foderets gennemsnitlige indhold af fosfor pr. FE_{sv} i foderblandingerne.
9. (A) En gang årligt, f.eks. i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab, skal der laves en beregning over det gennemsnitlige indhold af fosfor pr. FEsv for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder. Beregningen skal opbevares i logbogen.
10. (A) Logbogens oplysninger i form af ind- og afgangsvægt, blandeforskrifter, indlægssedler, beregnet gennemsnitlig indhold af fosfor pr. FEsv skal opbevares i minimum 5 år og skal kunne forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Husdyrgødning

11. (C) Overpumpning af gylle fra gyllebeholder til gyllevogn og lign. skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
12. (C) Påfyldning af gyllevogne og lignende skal enten foregå på en plads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning eller med gyllevogne som har påmonteret pumpe og returløb. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter, at perioden med daglig påfyldning af gylle er afsluttet.
13. (C) De fastmonterede pumper på gyllebeholderne skal sættes ud af drift, og gyllerør skal fjernes eller drejes ind over tanken, når der er påmonteret sugetårn på gyllevognen.

Energi- og vandforbrug

14. (A) Der skal foretages en årlig registrering af vand- og energiforbrug tilknyttet husdyrproduktionen. Registreringen gemmes i minimum 5 år og skal kunne forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
15. (C) Ventilationsanlæggene kontrolleres som minimum 1 gang pr. år af autoriseret firma. Anlægget serviceres og justeres i henhold til producentens beskrivelse af optimal drift. Dokumentation for udført service skal kunne forevises ved tilsyn.

Råvarer og hjælpestoffer

16. (C) Ved håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand.
17. (C) Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund således at spild kan opsamles, og der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
18. (A) Opbevaring af olier og kemikalier skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes forskrift for opbevaring af olie- og kemikalier.

Affald

19. (A) Opbevaring af erhvervsaffald, herunder olie- og kemikalieaffald skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes Regulativ for erhvervsaffald.
20. (A) Bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald og øvrigt affald skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes til enhver tid gældende regulativer.

Ammoniakfordampning

21. (C) Den store gyllebeholder på Ilstedvej 12 (anlæg nr. 9 jf. kort 2 og tabel 2) skal have fast overdækning. Efter endt omrøring og udkørsel skal overdækningen lukkes igen umiddelbart efter. Skader på den faste overdækning skal repareres, således overdækningen er helt tæt.
22. (C) Gyllebeholderen på Nr. Ilstedmarkvej (anlæg nr. 15 jf. kort 3 og tabel 2) skal have fast overdækning. Efter endt omrøring og udkørsel skal overdækningen lukkes igen umiddelbart efter. Skader på den faste overdækning skal repareres, således overdækningen er helt tæt.

Spildevand

23. (C) Drikkevandssystemet skal drives og vedligeholdes således at unødigt spild undgås i videst muligt omfang.

Lugt

24. (C) Husdyrbrugets drift må ikke give anledning til lugtgener som af tilsynsmyndigheden vurderes at være væsentlige for området.

Støj

25. (C) Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen målt i dB (A) må i ethvert punkt på opholdsarealer ved boliger i det åbne land ikke overstige følgende værdier.

	Tidsrum	max. lydniveau
Mandag – fredag	kl. 07.00 – 18.00	55 dB(A)
	kl. 18.00 – 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00 – 14.00	55 dB(A)

	kl. 14.00 - 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 - 07.00	40 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07.00 - 22.00	45 dB(A)
	Kl. 22.00 - 07.00	40 dB(A)

26. (C) Maksimalværdien af støjniveauet om natten (kl. 22.00 - 07.00) må ikke overstige 55 dB (A) i ethvert punkt på opholdsarealer ved boliger i det åbne land.
27. (C) Husdyrbruget skal på tilsynsmyndighedens forlangende dokumentere, at ovennævnte vilkår er overholdt. En sådan dokumentation kan højst kræves én gang årligt. Dokumentationen skal ske under forhold, hvor husdyrbrugets er i fuld normal drift.
28. (C) Dokumentationen skal ske i form af resultatet af en støjmåling udført som beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5 og 6/1984 eller af beregninger udført efter den nordiske beregningsmetode for ekstern støj fra virksomheder, jf. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1993. Er dokumentationen udført som beregning, skal den indeholde de oplysninger om beregningsforudsætningerne, som er nødvendige for vurdering af rigtigheden af beregningsresultaterne. Som udgangspunkt accepteres en ubestemthed på de målte eller beregnede støjbelastninger på max. +/- 3 dB(A)).
29. (C) Målingerne eller beregningerne skal foretages af et målefirma / institut, som er uvildigt, og akkrediteret af DANAK eller godkendt af Miljøstyrelsen til "Miljømåling - ekstern støj".

Støv

30. (C) Driften af husdyrbrugets anlæg må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

Skadedyr

31. (A) Der skal overalt på ejendommen udføres effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.
32. (C) Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.).

Lys

33. (C) For at undgå lysgener skal lyset slukkes når det ikke er påkrævet for produktionen eller af dyrevelfærdsmæssige årsager.

Vilkår for husdyrbrugets udbringningsarealer

Arealer

34. (A) Der må kun udbringes husdyrgødning på de arealer der fremgår af kort 3 og arealtabellen i ansøgningen.

35. (A) **Scenarie 1:** Indenfor planperioden må bedriftens arealer maksimalt tilføres 148 dyreenheder i afgasset biomasse pr. år.
Scenarie 2: Indenfor planperioden må bedriftens arealer maksimalt tilføres 206 dyreenheder i svinegødning pr. år.

36. (A) **Scenarie 1:** Hvis tilførslen af husdyrgødning til bedriftens arealer ændres (anden dyretype eller fordeling) skal der kunne forevises dokumentation for, at indholdet af næringsstoffer i den udbragte mængde husdyrgødning maksimalt indeholder 14.800 kg Total-N og 2.990 kg Total-P og at den udbragte mængde husdyrgødning maksimalt svarer til 148 DE/år.

Scenarie 2: Hvis tilførslen af husdyrgødning til bedriftens arealer ændres (anden dyretype eller fordeling) skal der kunne forevises dokumentation for, at indholdet af næringsstoffer i den udbragte mængde husdyrgødning maksimalt indeholder 19.341 kg Total-N og 4.563 kg Total-P og at den udbragte mængde husdyrgødning maksimalt svarer til 206 DE/år.

Beregningen af kg N og kg P skal ske efter de til enhver tid gældende normtal for indholdet af kvælstof og fosfor i husdyrgødningen.

37. (A) Der skal ved fuld produktion afsættes minimum 348,8 DE (scenarie 1) som ansøgt til biogasanlæg, fællesanlæg, forarbejdningsanlæg eller forbrændingsanlæg eller til aftalearealer.

Der skal ved fuld produktion afsættes minimum 142,8 DE (scenarie 2) som ansøgt til biogasanlæg, fællesanlæg, forarbejdningsanlæg eller forbrændingsanlæg eller til aftalearealer.

38. (A) Der må ikke tilføres anden organisk gødning til bedriftens arealer. Dog kan der, hvis miljøgodkendelsen ikke er fuldt udnyttet, suppleres med anden organisk gødning under forudsætning af,
- at kvælstoftabet fra markerne ved anvendelse af anden organisk gødning ikke overstiger det kvælstoftab, der vil være ved den godkendte drift.
 - at den udbragte mængde fosfor ved anvendelse af anden organisk gødning, ikke overstiger den udbragte mængde fosfor ved den godkendte drift.
 - at reglerne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om anvendelse af affaldsprodukter til jordbrugsformål er overholdt.

Der skal indsendes dokumentation herfor i forbindelse med anvendelsen af anden organisk gødning.

Ammoniakfordampning

39. (A) Engen mellem markerne 2-0 og 8-1 kan gødsket med op til 70 kg N/ha/år. Udbringning af flydende husdyrgødning kan ske ved forsuring eller arealet kan afgræsses med op til 0,7 DE/ha/år (se kort 4).

40. (A) Der må ikke tilskudsfodres på engen.

41. (C) Der skal være en gødsknings- og dyrkningsfri bræmme:

2 m fra den beskyttede sø (F873_SØ_3) mellem mark 3 og 4, og 2 m fra unavngivent vandhul på mark 14, (se bilag 2 i godkendelsen fra oktober 2009).

Nitrat til overfladevand

42. (A) **Scenario 1:** På bedriftens udbringningsarealer skal der hvert år etableres / udlægges mindst 26 % efterafgrøder, ud over de lovpligtige efterafgrøder. De ekstra efterafgrøder skal følge de regler, der gælder for de lovpligtige efterafgrøder.

Scenario 2: På bedriftens udbringningsarealer skal der hvert år etableres / udlægges mindst 15 % efterafgrøder, ud over de lovpligtige efterafgrøder. De ekstra efterafgrøder skal følge de regler, der gælder for de lovpligtige efterafgrøder.

Generelle vilkår

Egenkontrol

43. (A) Husdyrbruget skal føre registreringer over den til enhver tid gældende husdyrproduktion på ejendommen. Registreringerne kan bestå af gødningsregnskaber, slagteriafregninger eller lign. Denne registrering skal ved miljøtilsynets besøg på husdyrbruget kunne forevises som dokumentation for godkendelsens bestemmelse om husdyrholdets størrelse (vilkår 3).

Uheld

44. (C) Der skal udarbejdes en beredskabsplan som fastlægger, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre påvirkning af omgivelserne. Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:

- Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på "at stoppe uheldet" og begrænse udbredelsen.
- Oplysninger om hvilke eksterne/interne personer og myndigheder, der skal alarmeres og hvordan.
- Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
- En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på husdyrbruget, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

Planen skal revideres årligt og skal kunne forevises ved miljøtilsyn på ejendommen. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften.

Ophør

45. (C) Ved ophør af bedriften skal produktionsanlæg, husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Al miljøfarligt affald skal bortskaffes for egen regning efter den til enhver tid gældende lovgivning.

Krav til udnyttelse af godkendelse

46. (A) Vilkkårene fastsat i medfør af godkendelsen efter husdyrlovens §12 (A), skal være opfyldt fra det tidspunkt, hvor udnyttelse af godkendelsen påbegyndes, med mindre der er anført en anden tidsfrist i vilkkåret.
47. (A) Revurderede vilkkår (B) skal overholdes fra afgørelsens dato, med mindre der er anført en anden tidsfrist i vilkkåret eller afgørelsen påklages.
48. (A) Godkendelsen (tillægget) bortfalder såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra godkendelsens meddelelse. Det betyder, at udvidelsen/ændringen skal være påbegyndt inden 2 år fra godkendelsens meddelelse.
49. (A) Hvis en del af godkendelsen ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år, jf. dog ovennævnte vilkkår.

Retsbeskyttelse og revurdering

Vilkkårene kan til enhver tid ændres efter reglerne i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 40 stk. 2, hvis der er væsentlige ændringer i bedst tilgængelige teknik, der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning, hvis forureningen medfører skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse, eller hvis forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved revurderingen.

Husdyrbrugets miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. r tages op til revurdering jf. § 40 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 r.

Første revurdering af miljøgodkendelsen fra oktober 2009 er indarbejdet i nærværende afgørelse. Første revurdering af tillægget til miljøgodkendelsen skal foretages i 2025. Næste revurdering af miljøgodkendelsen fra oktober 2009 foretages i samme forbindelse.

Meddelelesespligt – anlæg og arealer

Den der er ansvarlig for husdyrbruget underretter kommunen ved manglende overholdelse af vilkkår, og træffer straks foranstaltninger for at sikre, at vilkkårene igen overholdes.

Husdyrbruget må ikke udvides eller ændres bygnings- eller driftsmæssigt på en måde der indebærer forøget forurening før udvidelsen eller ændringen er godkendt i henhold til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Hvis der sker ændringer i grundlaget for kommunens vurdering, skal der indsendes en ny ansøgning til kommunen. Dette gælder for eksempel ændringer i forhold til det ansøgte dyrehold, staldanlæg og udbringningsarealer. Esbjerg Kommune skal have lejlighed til at vurdere, hvorvidt udvidelsen/ændringen kræver en ny godkendelse eller om udvidelsen/ændringen kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse.

ndringer af udbringningsarealet for den kommende planperiode skal anmeldes til kommunen, senest 1. august jf. §§ 25 og 26 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Kommunen vurderer hvorvidt de nye arealer er mere sårbare. Kommunens tilkendegivelse gives inden 1. oktober, hvorefter anmeldelsen evt. kan trækkes tilbage, eller der kan fremsendes en ny. En ny anmeldelse skal i

givet fald være kommunen i hænde senest 15. oktober. Hvis kommunen har indsigelser imod de nye arealer meddeles det inden 31. december.

Øvrige forhold

Afgørelsen omfatter alene forholdet til lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Øvrige relevante tilladelser og godkendelser skal indhentes særskilt.

Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til de gældende regler i love og bekendtgørelser, uanset at de nævnte krav og regler kan være en skærpelse af denne godkendelses vilkår.

Driften af § 3-beskyttede arealer må ikke ændres eller intensiveres i forhold til hvordan driften var før 1992. Dette betyder blandt andet, at arealerne ikke må gødes hyppigere eller få mere gødning, end tilfældet har været før 1992.

Offentliggørelse

Afgørelsen annonceres den 1. marts 2017 på Miljø- og Fødevareministeriets Digital MiljøAdministration (DMA) (www.dma.mst.dk).

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. husdyrlovens § 76 stk. 1. Klageberettigede er ansøgeren, Miljøministeren, Sundhedsstyrelsen, enhver der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald, samt foreninger og organisationer i det omfang de har klageret, jf. husdyrlovens §§ 84, 85, 86 og 87.

En klage skal indgives via Klageportalen. På Natur- og Miljøklagenævnets forside, www.nmkn.dk, findes et link til Klageportalen. Klageportalen ligger på www.borger.dk og på www.virk.dk, som man logger sig på, f.eks. med NEM-ID.

Klagen sendes automatisk via Klageportalen til Esbjerg Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Esbjerg Kommune i Klageportalen. Klagefristen udløber den 29. marts 2017 kl. 23:59.

Afgørelsen kan desuden indbringes til prøvelse hos domstolene inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt, jf. husdyrlovens § 90.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der indsendes uden om Klageportalen, med mindre der er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Esbjerg Kommune. Anmodningen sendes så vidt muligt elektronisk til miljo@esbjergkommune.dk eller pr. brev til Esbjerg Kommune, Natur- og Vandmiljø, Torvegade 74, 6700 Esbjerg. Esbjerg Kommune sender herefter anmodningen videre til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Når man klager opkræves et gebyr. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen og tilbagebetales hvis:

1. Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. Klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller

3. Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Udnyttelse af godkendelsen

Ifølge husdyrloven har en klage over miljøgodkendelsen som udgangspunkt ikke opsættende virkning. Det betyder, at miljøgodkendelsen kan udnyttes uanset eventuelle klager, men dette begrænser dog ikke Miljø- og Fødevareklagenævnets mulighed for at ændre eller ophæve Esbjerg Kommunes afgørelse.

En klage over revurderingen har opsættende virkning for nye og ændrede vilkår, med mindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.

I alle tilfælde vil det vil være Miljø- og Fødevareklagenævnet, som kan oplyse om hvorvidt en klage har opsættende virkning.

Miljøteknisk beskrivelse og vurdering

Indledning

Husdyrbruget på Ilstedvej 12, 6690 Gørding har søgt om at etablere/ændre dyreholdet, og etablering af udleveringsrampe. Denne miljøtekniske beskrivelse indeholder en vurdering af de miljøpåvirkninger, som udvidelse/ændring og drift af husdyrbruget giver anledning til.

Den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, danner tilsvarende baggrund for revurdering af husdyrbrugets miljøgodkendelse fra oktober 2009. Miljøgodkendelser af husdyrbrug skal regelmæssigt tages op til revurdering. Den første revurdering skal ske 8 år efter godkendelsen er meddelt. I forbindelse med ansøgningen om tillæg til miljøgodkendelse har ansøger samtidig ønsket at miljøgodkendelsen fra oktober 2009 tages op til revurdering. Dette sker således frivilligt og med ansøgers samtykke bortfalder tilbageværende retsbeskyttelse.

En revurderingsafgørelse er ikke en ny godkendelses-handling, men kan i stedet betragtes som et supplement til den eksisterende miljøgodkendelse. Hovedformålet er at vurdere, om beskyttelsen af miljøet gennem de stillede vilkår i miljøgodkendelsen fortsat er tilstrækkeligt eller om det er nødvendigt at ajourføre vilkårene i lyset af den teknologiske udvikling.

Kommunes afgørelse om revurdering skal resultere i en afgørelse, hvor vilkårene i den oprindelige godkendelse enten skærpes ved påbud, eller hvor kommunen ikke finder anledning til at skærpe vilkårene.

Kommunen kan meddele påbud hvis:

- 1) der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning,
- 2) forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse,
- 3) forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse,
- 4) væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, eller
- 5) det af hensyn til driftssikkerheden i forbindelse med processen eller aktiviteten er påkrævet, at der anvendes andre teknikker.

Miljø skal i denne sammenhæng forstås som omgivelserne i bred forstand, herunder befolkning, flora og fauna, vandmiljø, landskab og kulturhistorie samt ressourcerforbrug.

Vurderingerne er foretaget med udgangspunkt i de beskyttelsesniveauer og retningslinjer, der er i husdyrloven og tilhørende bekendtgørelse og vejledning¹. Påvirkningen af omgivelserne er beskrevet og vurderet dels i forhold til de anlægsnære påvirkninger (lugt, støj mm), dels i forhold til de naturmæssige forhold (natur, vandmiljø mm.).

¹ Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016) med senere ændringer; bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016 med senere ændringer samt Miljøstyrelsens digitale husdyrvejledning.

Beskrivelse og vurdering af ansøgningen

Lars Sandberg ønsker at udvide sin slagtesvinebesætning på Ilstedvej 12 fra 319,1 dyreenheder (DE) til 348,8 DE. Udvidelsen sker i eksisterende bygninger. Der etableres en 40 m² udleveringsrampe for slagtesvin.

På vegne af ansøger har Svinerådgivningen den 1. november 2016 indsendt ansøgning om miljøgodkendelse via det it-baserede ansøgningsystem på www.husdyrgodkendelse.dk.

I forbindelse med behandlingen af ansøgningen har der været behov for supplerende oplysninger. Der har været mailkorrespondance med ansøgers konsulent og ansøgningsskemaet er revideret og genindsendt løbende. Det endelige ansøgningsskema (nr. 92509 version 3) er indsendt den 10. januar 2017. I vurderingen indgår desuden to fiktive ansøgninger skema 93732, version 1 og 93192, version 2.

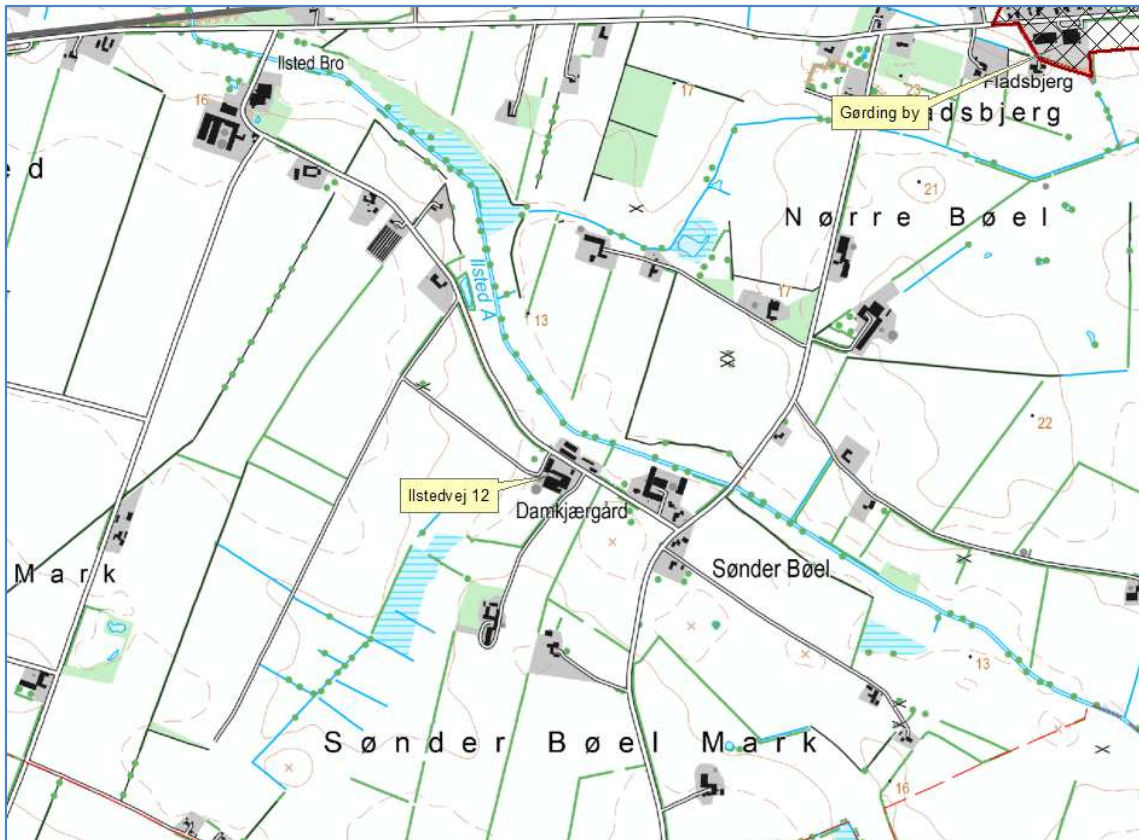
Tidligere godkendelser

Esbjerg Kommune har 5. oktober 2009 meddelt miljøgodkendelse til udvidelse af husdyrproduktionen fra 237,5 DE til 382,2 DE. Med de ændrede normtal svarer dette til en ændring fra 203,8 DE til 319,1 DE. Nærværende miljøgodkendelse meddeles således som et tillæg til denne miljøgodkendelse.

Af § 26 i husdyrloven fremgår det, at kommunen skal foretage en samlet vurdering af alle udvidelser foretaget siden 1. januar 2007, dog højst over en 8 årig periode. I ansøgningen (fiktiv skema 93732) om udvidelse er nudrift således angivet til 203,8 DE, således at alle beregninger og vurderinger af miljøforhold medtager alle udvidelser siden januar 2008.

Husdyrbrugets beliggenhed

Husdyrbruget er beliggende i landzone i område "23-020-310 Landområde ved Ilsted Mark og Sønder Bøel Mark" i Esbjerg Kommuneplan 2014-2026. Anvendelsen fastlægges til jordbrugsområde med det sigte at fremme erhverv som landbrug, skovbrug, pelsdyravl og lignende. Overflødige landbrugsbygninger kan bruges til andet erhvervsformål af håndværksmæssig karakter uden behov for større udbygning. Placeringen af husdyrbruget fremgår af kort 1.

Kort 1. Husdyrbrugets beliggenhed

Husdyrbruget ligger ca. 1,7 km fra eksisterende byzoneområde (Gørding). Der er ca. 1,7 km til samlet bebyggelse mod nordvest (vest for Gørding).

Nærmeste nabo Istedvej 7 ligger ca. 173 m fra husdyrbruget, og nærmeste beboelsesejendom (Istedvej 5A), som også ejes af Lars Sandberg ligger ca. 68 m fra husdyrbruget.

Udvidelsen/ændringen sker i eksisterende bygninger.

Husdyrbruget opfylder afstandskravene i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

- § 6: Afstande til nabobeboelse, eksisterende eller fremtidig byzone- eller sommerhusområde samt områder i landzone der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål.
- § 7: Forbudszone for etablering, udvidelse eller ændring indenfor 10 m fra nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper.
- § 8: Afstandskrav til vandløb, vandindvindinger, offentlig og privat fællesvej, levnedsmiddelvirksomhed, naboskel og egen beboelse.

Husdyrbruget ligger endvidere mere end 300 m fra en beboelsesbygning uden landbrugspligt, der ligger i samlet bebyggelse, eksisterende eller fremtidig byzone- eller sommerhusområde eller område i landzone, der i lokalplan er udlagt til bolig- og erhvervsformål/offentlige formål. Dermed er husdyrbruget ikke omfattet af husdyrlo-

vens § 20, der skal sikre at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis anlægget er placeret mindre end 300 m fra de nævnte områder.

Dyreholdets størrelse

Det nuværende og fremtidige dyrehold fremgår af tabel 1.

Dyreart	Nuværende 2007		Fremtidig	
	Antal	DE	Antal	DE
Slagtesvin (30-104 kg), drænet gulv + spalter (33/67)	3.652	90,19		
Slagtesvin (31-110 kg), drænet gulv + spalter (33/67)			4.574	124,26
Smågrise (7-30 kg), fuldspalter	4.000	17,84		
Smågrise (7,2-30 kg), fuldspalter	2.432	10,75		
Slagtesvin (30-104 kg), delvis spaltegulv. 50-75 % fast gulv	1.200	29,64		
Slagtesvin (31-110 kg), delvis spaltegulv. 50-75 % fast gulv			6.468	175,71
Slagtesvin (31-110 kg), delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv			1.798	48,84
Årsso, løbe-drægtighedsstald, individuel opstilling, delvis spaltegulv	98	15,51		
Årsso, løbe-drægtighedsstald, løsgående delvis spaltegulv	147	23,27		
Årsso, farestald, kassestier, delvis spaltegulv	245	16,62		
I alt		203,82		348,81

Tabel 1: Husdyrbrugets dyrehold. Dyreenheder er beregnet efter bilag 1 i bekendtgørelse om erhvervs-mæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (BEK. nr. 1324 af 15.11.2016).

Den nuværende tilladte produktion på ejendommen svarer til 13.000 slagtesvin (30-104 kg), jf. Esbjerg Kommunes miljøgodkendelse meddelt den 4. oktober 2009. Vilkår 1 i miljøgodkendelsen fra oktober 2009 erstattes af et nye vilkår.

Esbjerg Kommune har foretaget en nærmere vurdering af, om der har været kontinuitetsbrud i husdyrproduktionen og om der hermed er sket delvis bortfald af produktionsretten. Hvis en godkendelse ikke har været delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen som ikke har været udnyttet². Esbjerg Kommune vurderer, at der ikke har været kontinuitetsbrud i produktionen.

Dyreenhedsberegningerne ændrer sig løbende, og derfor er opgørelsen af antal dyreenheder i miljøgodkendelsen fra oktober 2009 ikke identisk med opgørelsen i tabel 1. For at præcisere den lovlige husdyrproduktion opdateres eksisterende vilkår om husdyrbrugets maksimale produktion og i hvilket omfang produktionen kan tillades at variere. Eksisterende vilkår om at føre egenkontrol med den til enhver tid gældende produktion er fortsat gældende.

Driftsbygninger

Der sker ingen bygningsmæssig udvidelse med ændring af dyreholdet. Dog etableres en læsserampe på 40 m² ved stald 3 og 6 til udlevering af slagtesvin.

På husdyrbruget er der de bygninger, som fremgår af tabel 2 og kort 2.

² §33 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016) med senere ændringer.

Nr.	Anvendelse	Areal / rumfang
1	Slagtesvinestald 1	500 m ²
2	Slagtesvinestald 2	260 m ²
3	Slagtesvinestald 3	150 m ²
4	Slagtesvinestald 4	450 m ²
5	Slagtesvinestald 5	340 m ²
6	Slagtesvinestald 6	400 m ²
7	Slagtesvinestald 7	249 m ²
8	Slagtesvinestald 8	650 m ²
9	Gyllebeholder	2040 m ³
10	Gyllebeholder	975 m ³
11	Foderlade	256 m ²
12	Fodersiloer	-
13	Beboelse	-
14	Opbevaring/ garage	150 m ²
15	Ekstern tank	2500 m ³
16	Maskinhus	512 m ²
17	Maskinhus	639 m ²
18	Lejeboliger	.

Tabel 2: Bygningsforklaring

Kort 2: Situationsplan

I ansøgningssystemet på husdyrgodkendelse.dk har ansøger anført hvilke ændringer der sker i dyreholdet i de enkelte stalde og hvilke ændringer der sker i staldsystemer. Ændringerne fremgår af tabel 3:

Staldafsnit	Dyreart	Antal		Staldsystem	
		Nudrift 2007	Ansøgt	Nudrift	Ansøgt
Stald 1 (slagtesvin)	Slagtesvin (30-104 kg)	2.324		Drænet gulv + spalter (33/67)	
	Slagtesvin (31-110 kg)		2.408		Drænet gulv + spalter (33/67)
Stald 2 (slagtesvin)	Slagtesvin (30-104 kg)	1.328		Drænet gulv + spalter (33/67)	
	Slagtesvin (31-110 kg)		1.376		Drænet gulv + spalter (33/67)
Stald 3 (slagtesvin)	Slagtesvin (31-110 kg)		790		Drænet gulv + spalter (33/67)
	Smågrise (7-31 kg)	4.000		Fuldspaltegulv	

Stald 4 (slagtesvin)	Slagtesvin (30-104 kg)	1.200		Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	
	Slagtesvin (31-110 kg)		2.460		Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv
	Årsso, løbe-drægtighedsstald	98		Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	
Stald 5 (slagtesvin)	Slagtesvin (31-110 kg)	1.798			Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv
	Årsso, løbe-drægtighedsstald	72		Løsgående, delvis spaltegulv	
Stald 6 (slagtesvin)	Slagtesvin (31-110 kg)	1.720			Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv
	Årsso, løbe-drægtighedsstald	75		Løsgående, delvis spaltegulv	
Stald 7 (slagtesvin)	Årsso, farestald	245		Kassestier, delvis spaltegulv	
	Smågrise (7,2-30 kg)	2.432		Fuldspaltegulv	
	Slagtesvin (31-110 kg)		2.288		Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv

Tabel 3: Oversigt over staldsystemer og dyrehold i de enkelte stalde.

Kommunen finder, at der skal stilles vilkår som sikrer, at ansøger anvender de staldsystemer og teknologier, som der er oplyst om i ansøgningen. På den baggrund stilles der vilkår om, at der i stalderne skal etableres de i tabel 3 oplyste staldsystemer.

Foder

Der ændres ikke på husdyrbrugets praksis med hensyn til håndtering og opbevaring af foder i forhold til beskrivelserne i miljøgodkendelsen fra oktober 2009.

Der sker dog en ændring vedr. foderets indhold af råprotein i forhold til ansøgt drift. I forbindelse med godkendelsen fra oktober 2009, blev råproteinindholdet reduceret fra 157,6 g/FE til 154,0 g/FE, for at reducere ammoniakfordampningen. I de forløbende år er normtallet for indholdet af råprotein faldet stødt til i dag 145,8 g/FE for slagtesvin.

I ansøgt drift foretages der ingen reduktion af indholdet af råprotein i foderet i forhold til normen, da dette ikke er nødvendigt for at overholde BAT-kravet eller ammoniakreduktionskravet.

I ansøgt drift er foderets indhold af fosfor reduceret i forhold til normtallet på 4,8 g P/FE til 4,6 g P/FE. Dette sker for at overholde BAT-kravet til fosfor om maksimalt 22,3 kg P/DE ab lager.

Vilkår 6, 7 og 8 i godkendelsen fra oktober 2009 vedr. indhold af råprotein og fosfor i foderet ophæves. I stedet stilles nye vilkår til foderet maksimale indhold af fosfor.

Gødningsproduktion

Gødningsproduktionen er oplyst i ansøgningen og fremgår af tabel 4.

	Mængder	Opbevaringsanlæg
Flydende husdyrgødning	7.028 m ³	Gyllebeholder på 2.040 m ³ Gyllebeholder på 975 m ³ Kanaler på 780 m ³ Ekstern gyllebeholder på 2.500 m ³ (ved Nr. Ilstedmarkvej 6)

Tabel 4: Opbevaringskapacitet. Gødningsproduktionen er beregnet ud fra, at dyrene er på stald hele året.

Mængden af flydende husdyrgødning er inklusiv drikkevandsspild og andet spildvand/restvand der ledes til gyllebeholderen. Der ud over ledes ca. 300 m³ vaskevand til gyllebeholderen.

Der er ingen produktion af fast gødning eller dybstrøelse på bedriften.

Den samlede opbevaringskapacitet svarer til 6.295 m³, og der tilledes i alt ca. 7.328 m³. Opbevaringskapaciteten for flydende husdyrgødning svarer til 10,3 måneder. Dermed er husdyrgødningsbekendtgørelsens³ krav til opbevaringskapacitet opfyldt.

Det vurderes ikke at være behov for at stille supplerende vilkår, ud over de vilkår der allerede er stillet i godkendelsen fra oktober 2009.

Udbringningsarealer

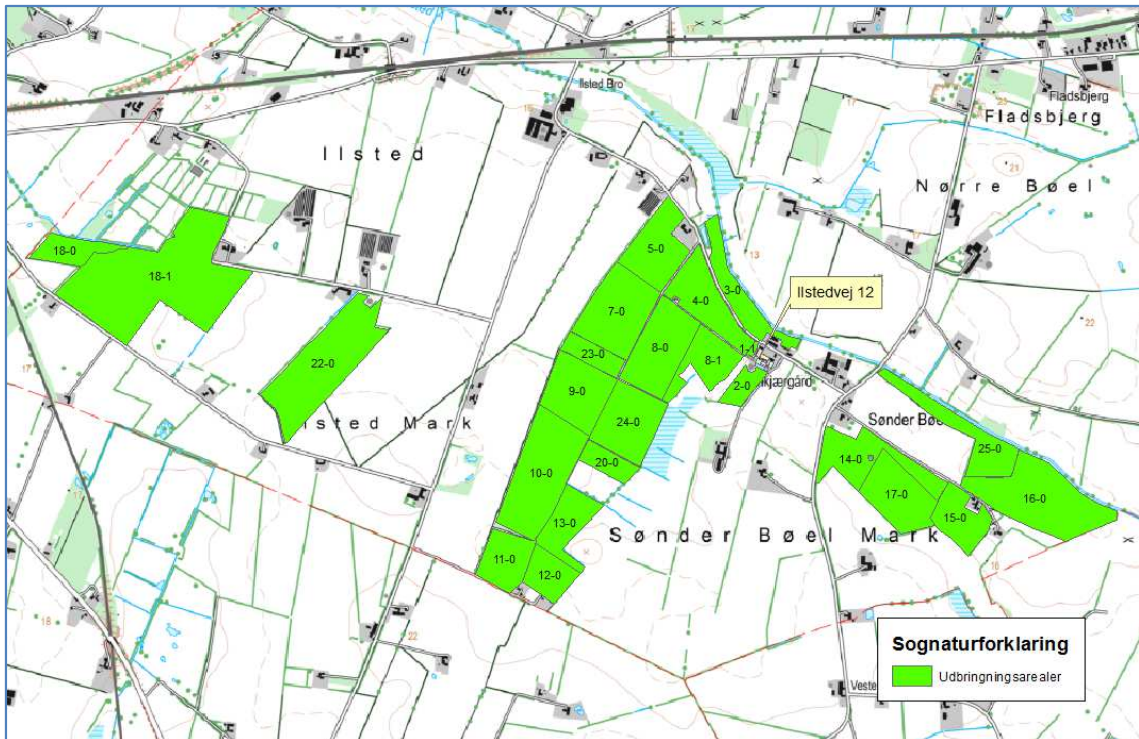
I ansøgningen indgår 147,2 ha ejet og forpagtet areal.

Nye udspretningsarealer i forhold til miljøgodkendelsen fra oktober 2009 er mark 23-0, 24-0 og 25-0.

Det forpagtede arealer mark 21 udgår.

Beliggenheden af husdyrbrugets arealer fremgår af kort 3.

³ Bekendtgørelse nr. 1324 af 15.11.2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Kort 3: Udbringningsarealer.

Miljølovgivningen stiller krav om et bestemt forhold mellem den mængde husdyrgødning, der udbringes, og det areal, der er til rådighed for udbringningen (harmoniareal).

I ansøgningen (scenarie 1) afsættes alt husdyrgødning til biogas, og der modtages en mindre mængde afgasset biomasse retur, som passer til udbringningsarealet.

Mængden af husdyrgødning der skal udbringes og størrelsen af det areal der er til rådighed for udbringningen, fremgår af tabel 5a.

	Antal DE
Husdyrgødning ansøgt produktion	348,8
Husdyrgødning modtaget:	
• Husdyrgødning modtaget fra anden ejendom på samme bedrift	+0
• Husdyrgødning modtaget fra andre bedrifter	+0
• Antal DE retur fra biogasanlæg (afgasset gylle)	+148,0
Husdyrgødning afsat	
• Afsat ved afgræsning uden for udspretningsarealet	-0
• Antal DE leveret til biogasanlæg	-348,8
Antal DE i alt til udbringning på harmoniareal	148,0
	Ha
Ejet og forpagtet areal	147,2
Aftaleareal	0
Udbringningsareal i alt	147,2

Tabel 5a: Oversigt over DE til udbringning (Scenarie 1)

På en landbrugsbedrift med svin må husdyrgødning fra husdyrproduktion på egen bedrift, udbringes i en mængde svarende til 1,4 DE/ha på egne og forpagtede arealer.

Husdyrgødningen svarende til i alt 148,0 DE, må således udbringes med 1,4 DE/ha, dvs. det nødvendige harmoniareal svarer til 105,7 ha.

Efter udvidelsen skal bedriften have et samlet harmoniareal på minimum 105,7 ha. Bedriften råder over 147,2 ha egne og forpagtede arealer. Harmonikravet er således overholdt.

Alternativt (scenarie 2) er der indsendt en fiktiv ansøgning (skema 93192), hvor der udsprede "ren" svinegylle.

Mængden af husdyrgødning der skal udbringes og størrelsen af det areal der er til rådighed for udbringningen, fremgår af tabel 5b.

	Antal DE
Husdyrgødning ansøgt produktion	348,8
Husdyrgødning modtaget:	
• Husdyrgødning modtaget fra anden ejendom på samme bedrift	+0
• Husdyrgødning modtaget fra andre bedrifter	+0
• Antal DE retur fra biogasanlæg (afgasset gylle)	+0
Husdyrgødning afsat	
• Afsat ved afgræsning uden for udspretningsarealet	-0
• Antal DE leveret til biogasanlæg	-142,8
Antal DE i alt til udbringning på harmoniareal	206,0
	Ha
Ejet og forpagtet areal	147,2
Aftaleareal	0
Udbringningsareal i alt	147,2

Tabel 5b: Oversigt over DE til udbringning (Scenarie 2)

Husdyrgødningen svarende til i alt 206,0 DE, må således udbringes med 1,4 DE/ha, dvs. det nødvendige harmoniareal svarer til 147,1 ha.

Efter udvidelsen skal bedriften have et samlet harmoniareal på minimum 147,1 ha. Bedriften råder over 147,2 ha egne og forpagtede arealer. Harmonikravet er ligeledes således overholdt.

NaturErhvervstyrelsen er tilsynsmyndighed på harmoniforhold.

Der stilles vilkår til mængden af husdyrgødning der må tildeles på udbringningsarealerne samt maksimalt tilførsel af kvælstof og fosfor til arealerne.

Der stilles ligeledes vilkår om afsætning af husdyrgødning til aftalearealer og biogasanlæg eller lign.

Der er i miljøgodkendelsen fra oktober 2009 stillet vilkår til, hvilke arealer der må udbringes husdyrgødning på. Dette vilkår erstattes af et tilsvarende vilkår om, at der kun må udbringes husdyrgødning på de arealer, der fremgår af kort 4.

Energi- og vandforbrug.

I miljøgodkendelsen for Ilstedvej 12 fra oktober 2009 er der redegjort for energi- og vandforbruget. Dette forventes at være uændret i forhold til nudriften i dag.

Husdyrbrugets energi- og vandforbrug i den eksisterende, såvel som ansøgte drift fremgår af tabel 6.

Forbrug	Nudrift 2007	Nudrift 2017	Ansøgt
El	336.000 kWh	236.000 kWh	236.000 kWh
Vand	12.000 m ³	12.000 m ³	12.000 m ³

Tabel 6: Energi- og vandforbrug

Der er redegjort nærmere for vand- og energiforbruget i afsnittet vedr. "bedst tilgængelige teknik" (BAT).

Der er i miljøgodkendelsen fra 2009 stillet vilkår om, at der skal foretages en kvartalsvis registrering af vand- og energiforbruget med baggrund i anvendelse af BAT. Esbjerg Kommune erstatter dette vilkår med et nyt, så der fremover kun skal foretages én årlig registrering heraf, se BAT-afsnittet.

Der stilles ikke øvrige nye eller ændrede vilkår.

Råvarer og hjælpestoffer

Ændringerne på husdyrbruget vurderes ikke at give anledning til et øget forbrug af råvarer og hjælpestoffer.

Der ændres ikke på husdyrbrugets praksis med hensyn til opbevaring af dieselolie og pesticider i forhold til miljøgodkendelsen fra oktober 2009.

Vilkår 14 i miljøgodkendelsen fra oktober 2009 ophæves, da drift af olietanke er omfattet af generel lovgivning.

Der er i miljøgodkendelsen fra oktober 2009 stillet vilkår om, at håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier ikke må give anledning til spild med deraf følgende risiko for forurening til følge. Desuden er der vilkår om, at tankning skal foregå på en fast plads, således det kan opsamles, og der ikke er mulighed for afløb til jord og vand. Disse vilkår er fortsat gældende.

Esbjerg Kommune foretager opdatering af vilkår 17 om opbevaring af olie- og kemikalier, så vilkårene er i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes forskrifter.

Affald

Husdyrbrugets affaldstyper- og mængder vurderes ikke at ændre sig som følge af ændringerne på husdyrbruget.

Esbjerg Kommune foretager opdatering af vilkår 17, 18 og 19 om opbevaring og bortskaffelse af affald, så vilkårene er i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes affaldsregulativ.

Spildevand/restvand

Ændringerne på husdyrbruget vurderes ikke at give anledning til ændrede forhold omkring afledning af spildevand og overfladevand på husdyrbruget.

Det vurderes ikke at være behov for at stille supplerende vilkår, ud over de vilkår der allerede er stillet i godkendelsen fra oktober 2009.

Husdyrbrugets påvirkninger af omgivelserne – lugt, støj, mm.

Enhver husdyrproduktion giver anledning til lugt inden for de nærmeste omgivelser. Hvor stort et område der påvirkes af lugt, afhænger af hvor mange dyr der er på ejendommen og hvilken art der er tale om. Desuden spiller vindretning, terræn- og beplantningsforhold ind.

Husdyrproduktion kan herudover medføre støj, samt gener fra fluer og andre skadedyr. Desuden kan bygningsmæssige ændringer på et husdyrbrug indvirke på den landskabelige oplevelse, såvel som på kulturmiljøet.

Påvirkning af den omgivende natur og vandmiljøet behandles nedenfor i afsnittet om husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne - naturmæssige forhold.

Lugt

Lugt stammer primært fra staldene. Desuden kan lugt forekomme i forbindelse med pumpning, omrøring og udbringning af husdyrgødning.

I miljøgodkendelsen for Ilstedvej 12 fra oktober 2009 er der redegjort for lugt.

Den ansøgte ændring medfører ingen ændring i produktionen/arbejdsgangen i forhold til det, der fremgår af miljøgodkendelsen fra oktober 2009.

Lugtgener fra stalden vurderes på grundlag af det beskyttelsesniveau for lugt, som er fastlagt i husdyrlovgivningen. Hvis beskyttelsesniveauet for lugt er overholdt, vurderes husdyrbruget som udgangspunkt ikke at give anledning til væsentlige lugtgener.

Husdyrbruget skal overholde bestemte lugtgeneafstande. Geneafstanden beskriver den afstand som minimum skal være fra staldene til forskellige beboelsestyper. Geneafstanden fastsættes under hensyntagen til forskellige områders følsomhed overfor lugt. Eksempelvis vil beboere i landområder med tilknytning til landbrugserhverv oftest have en højere tolerancetærskel end beboere i byområder. Beboelsesejendomme med landbrugspligt er ikke omfattet af beskyttelsesniveauet for lugt.

Geneafstanden beregnes i det digitale ansøgningsskema og resultaterne fremgår af tabel 7. Der sker automatisk en korrektion for vindretning og påvirkning fra andre husdyrbrug i det omfang det er relevant. I den konkrete ansøgning er geneafstanden korrigeret for påvirkning fra andre husdyrbrug.

Områdetype	Minimums afstand til omkringboende (geneafstand)	Aktuel afstand**
Byzone	717,2	1.756,9
Samlet bebyggelse	547,4	1.821,5
Enkelt bolig	125,7*	302,1

Tabel 7: Lugt.

*Geneafstanden er korrigeret for påvirkning af andet husdyrbrug

**Vægtet gennemsnitsafstand

Nærmeste bolig uden landbrugspligt (som ikke ejes af ansøger) er Ilstedvej 9. Nærmeste byzoneområde og samlet bebyggelse er Gørding by.

Ifølge beregningerne er afstanden til henholdsvis byzone, samlet bebyggelse og nabobeboelse større en lugtgeneafstanden og beskyttelsesniveauet for lugt er dermed overholdt.

Geneafstanden afsættes normalt i centrum af stalden. I ansøgningen er der flere staldafsnit, der hver bidrager med en lugtemission. I ansøgningsystemets beregningsmodel er den korrigerede geneafstand til eksempelvis nabobeboelse (Ilstedvej 9) beregnet til 125,7 m, hvilket ikke umiddelbart kan sammenlignes med den faktiske afstand til ejendommen. Da der er flere staldafsnit med en vis indbyrdes afstand, er der foretages en beregning, som viser, at den vægtede gennemsnitsafstand fra disse er 302,1 m. Da den vægtede gennemsnitsafstand er større end geneafstanden til nærmeste beboelse, er beskyttelsesniveauet for lugt overholdt. Beskyttelsesniveauet for lugt i forhold til nærmeste byzone og samlet bebyggelse er ligeledes overholdt.

Lugt vil kunne registreres udenfor geneafstanden, men i en grad, så man ikke vil karakterisere det som generende. Det vurderes, at staldanlæggene ikke vil medføre væsentlige lugtgener for naboer.

Det vurderes ikke at være behov for at stille supplerende vilkår, ud over de vilkår der allerede er stillet i godkendelsen fra oktober 2009.

Støj og transport

I miljøgodkendelsen for Ilstedvej 12 fra oktober 2009 er der redegjort for støj og transport.

Der sker ingen ændring i transportvejene i forhold til godkendelsen fra oktober 2009.

Der sker en mindre stigning i antallet af transporter til biogas selskab, da der i ansøgt drift produceres ca. 550 m³ mere gylle. Det svarer til ca. 20 transporter ekstra.

Tabel 8 indeholder en oversigt over transporttyper og antal i den nuværende, såvel som i den planlagte drift.

Transporttype	Nudrift 2007	Ansøgt 2009	Ansøgt
Levering af dyr	44	48	48
Afhentning af dyr	48	48	48
Indlevering af foder / korn	48	12	12
Dieselolie	3	3	3
Afhentning af husdyrgødning (Holsted Biogas)	39	107	127
Udbringning af husdyrgødning	30	30	30
Gylle til ekstern gyllebeholder	125	125	125
Handelsgødning	4	4	4
Døde dyr	6	3	3
Renovation	26	26	26
I alt	373	406	426

Tabel 8: Oversigt over transporter til og fra Ilstedvej 12.

Denne mindre stigning i antallet af transporter vurderes ikke at give anledning til væsentlige gener for de omboende.

Vilkår 23 i godkendelsen fra oktober 2009 ophæves, da der foreligger afløbsplan for de eksisterende bygninger. Vilkår 24 ophæves, fordi dette nu er omfattet af gældende lovgivning.

Støv, fluer og skadedyr

Der sker ingen ændringer med hensyn til forebyggelse og bekæmpelse af fluer og skadedyr på husdyrbruget i forhold til beskrivelserne i miljøgodkendelsen fra oktober 2009. Der forventes ligeledes ingen ændringer med hensyn til påvirkning af omgivelserne med støv.

Eksisterende vilkår om flue- og skadedyrsbekæmpelse opdateres, da retningslinjerne nu udgives/opdateres af Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Vilkår om husdyrbrugets anlæg ikke må medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens areal er fortsat gældende.

Det vurderes ikke at være behov for at stille supplerende vilkår, ud over de vilkår der allerede er stillet i godkendelsen fra oktober 2009.

Lys

I miljøgodkendelsen for Ilstedvej 12 fra oktober 2009 er der redegjort for lys.

Den ansøgte ændring medfører ingen ændring i produktionen/arbejdsgangen. Der forventes ingen ændringer med hensyn til påvirkning af omgivelserne med lys.

Eksisterende vilkår om at lyset skal slukkes, når det ikke er påkrævet for produktionen eller dyrevelfærdsmæssige årsager er fortsat gældende.

Det vurderes ikke at være behov for at stille supplerende vilkår, ud over de vilkår der allerede er stillet i godkendelsen fra oktober 2009.

Driftsforstyrrelser og uheld

Mulige uheld og tiltag til at forhindre driftsforstyrrelser og uheld er beskrevet og vurderet i miljøgodkendelsen fra oktober. Den ansøgte ændring medfører ingen ændring i produktionen/arbejdsgangen.

Esbjerg Kommune fastholder eksisterende vilkår i miljøgodkendelsen fra oktober 2009 om, at beredskabsplanen skal revideres årligt og være tilgængelig og synlig for de ansatte.

For at forhindre at der i tilfælde af gylleudslip/-spild opstår risiko for forurening af omgivelserne fastholdes eksisterende vilkår om, at påfyldning af gyllevogne og lignende skal foregå enten på en plads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning eller med gyllevogne som har påmonteret pumpe og returløb.

Endvidere fastholdes det, at overpumpning af gylle fra gyllebeholder til gyllevogn og lign skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne, og fastmonterede pumper på gyllebeholderene skal sættes ud af drift, når der er påmonteret sugetårn på gyllevognen.

Esbjerg Kommune vurderer at risici for uheld er minimeret i tilstrækkelig grad med de eksisterende vilkår.

Landskab og kulturmiljø

I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse, mv. af husdyrbrug fremgår det, at det påhviler kommunen at varetage de landskabelige værdier, herunder at stille krav om placering og udformning af ny bebyggelse.

I den konkrete sager, er der tale om en udvidelse/ændring af dyreholdet, i eksisterende lovlige bygninger. Der etableres en 40 m² læsserampe ved gavlenderne mellem bygning 3 og 6. Da rampen etableres i tilknytning til eksisterende byggeri, og da denne ikke bliver højere end de eksisterende bygninger, vurderes rampen ikke, at medføre en påvirkning af landskabet.

Husdyrbrugets påvirkninger af omgivelserne – naturmæssige forhold.

I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse, mv. af husdyrbrug⁴ er der fastlagt beskyttelsesniveauer for ammoniak, udledning af fosfor til overfladevand, samt udledning af nitrat til overfladevand såvel som i forhold til grundvand.

Disse beskyttelsesniveauer skal anvendes ved vurdering af, om husdyrbruget medfører væsentlige virkninger på miljøet. I særlige tilfælde kan der stilles vilkår, der rækker udover det fastsatte beskyttelsesniveau.

Beskyttelsesniveauerne gælder ikke for revurderinger. Dog med den undtagelse, at såfremt der er kategori 1 og kategori 2 natur, hvor grænsen for totaldeposition af ammoniak ikke er overholdt, skal der i revurderingen fastsættes en frist for hvornår totaldepositionskravet skal være overholdt.

Ligeledes påhviler det kommunen at vurdere konkret, om en ansøgt aktivitet vil være i overensstemmelse med Habitatdirektivforpligtelserne. Ifølge bekendtgørelsen om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter⁵, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt. Desuden skal der ske en vurdering af om det ansøgte projekt kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i Habitatdirektivets bilag IV eller ødelægge de plantearter der er optaget i Habitatdirektivets bilag IV.

Ammoniakpåvirkning af naturområder

Beskyttelsesniveauet for ammoniak omfatter et generelt krav om reduktion af ammoniakemissionen fra husdyrbrug i forhold til et referencetaldsystem. Det generelle reduktionskrav gælder for udvidelsen, samt for stalde der renoveres. Ved nyetableringer gælder kravet hele det nyetablerede anlæg. Niveauet for reduktionskrav fastlægges i forhold til ansøgningstidspunktet.

Det ansøgte projekt opfylder kravet om 30 % ammoniakreduktion.

⁴ Bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

⁵ Bekendtgørelse nr. 926 af 27. juni 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

En del af ejendommens eksisterende stipladser er etableret med drænet gulv +spalter (33/67). Gulvtypen er ikke BAT for slagtesvin. En mindre del er etableret med delvist fast gulv (25-49 %), hvilket er BAT-teknologi for gulve i slagtesvine-stalde med BAT-byggeblad 106.04-52. Hovedparten af ejendommens stipladser er etableret med 50-75 % fast gulv, der er BAT-teknologi for gulve i slagtesvinestalde, og har den laveste ammoniakemission.

Samlet stiger ammoniakfordampningen fra 2.887 kg N/år til 4.433 kg N/år. De anførte tilpasninger af driften medfører, at ammoniakfordampningen fra stald og lagre reduceres med 1.038 kg N mere, end hvad der er krævet for at opfylde ammoniak-reduktionskravet på 30 %.

På ejendommen Ilstedvej 12 sker der påvirkning af omgivende naturområder gennem emission af ammoniak fra anlægget og gennem tab af næringsstoffer fra udbringningsarealerne. De følgende afsnit belyser konsekvenserne af næringsstofpåvirkningen for nationalt og internationalt beskyttede naturområder og arter. Ejendommen er omfattet af en miljøgodkendelse fra oktober 2009. Denne naturvurdering dækker således kun den påvirkning af naturområder der sker, som følge af de ændringer/udvidelser der er ansøgt d. 2.11.2016 og som godkendes med dette tilæg.

Ud fra nedenstående redegørelse vedrørende ammoniakpåvirkning fra anlæg og påvirkning fra markbidrag vurderer Esbjerg Kommune samlet set, at godkendelsen med de stillede vilkår ikke vil medføre væsentlige negative konsekvenser for omkringliggende Natura 2000-områder eller de arter og naturtyper, områderne er udpegede for at beskytte. Ligeledes vurderes godkendelsen med de stillede vilkår, ikke at medføre væsentlige tilstandsændringer af § 3-beskyttede naturtyper eller væsentlige påvirkninger af yngle- og rasteområder for de strengt beskyttede bilag IV-arter.

Vurderingen forudsætter, at følgende vilkår efterleves:

Vilkår for Ilstedvej 12

- Engen mellem markerne 2-0 og 8-1 kan gødsket med op til 70 kg N/ha/år. Udbringning af flydende husdyrgødning kan ske ved forsuring eller arealet kan afgræsses med op til 0,7 DE/ha/år.
- Der må ikke tilskudsfordres på engen.

Ammoniakpåvirkning af § 3-naturområder indenfor 1.000 meter fra anlæg

Der ligger flere § 3-beskyttede naturområder indenfor 1.000 m fra ejendommens anlæg. Der er tale om moser, ferske enge og søer. Ud fra den beregnede deposition på arealer op til 1.000 m væk er det vurderet, at depositionen på naturområder længere væk end 1.000 m vil være meget lille, og derfor som hovedregel ikke vil kunne medføre væsentlig påvirkning af naturområderne. Kun undtagelsesvist og ved meget store husdyrbrug vil det være nødvendigt at stille vilkår for beskyttelse af naturlokaliteter beliggende længere væk end 1.000 m fra anlægget, hvilket ikke vurderes at være nødvendigt i nærværende sag.

Baggrundsbelastningen med luftbåren kvælstof er på gennemsnitligt 16,2 kg N/ha/år i Esbjerg Kommune. Der kan dog være væsentlige lokale variationer. Omkring Ilstedvej 12 er baggrundsbelastningen på gennemsnitlig 17,8 kg N/ha/år.

Det fremgår af forarbejderne til husdyrloven (lovforslag L12 og efterfølgende lov nr. 122/2011) og gældende praksis hos Natur- og Miljøklagenævnet (jf. NMK-132-00091 og NMK-132-00109), at overholdelse af husdyrlovens beskyttelsesniveau som altovervejende hovedregel vil være tilstrækkeligt til, at undgå væsentlig miljøpåvirkning med ammoniak. Det kan dog i helt særlige tilfælde, herunder i særlig grad hvis Natura 2000-kortlægningen ikke er korrekt, være behov for at foretage en konkret vurdering efter habitatreglerne.

I den konkrete sag vurderes det ud fra Esbjerg Kommunes kendskab til området og den stedlige kortlægning, at der ikke er grund til at tro, at kortlægningen er utilstrækkelig. På den baggrund vurderes det, at omkringliggende habitatnaturtypelokaliteter ikke lider skade ved det ansøgte.

Vurdering i forhold til kategori 1,2 og 3 natur

Repræsentative naturområder inden for 1.000 m fra anlægget er blevet nummereret med et tal svarende til punkterne angivet på oversigtskortet (kort 4).

Kort 4: Anlægget med omkringliggende naturområder og nummererede naturpunkter. Cirklen har en radius på 1.000 m.

I tabel 9 ses en oversigt over naturpunkterne med angivelse af mer- og totaldeposition, afstand til anlæg, andre husdyrbrug, der bidrager kumulativt samt naturkategori og beskyttelsesniveau. Naturkategori defineres som i bilag 3 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug, der også fastsætter beskyttelsesniveauet for henholdsvis kategori 1, 2 og 3 natur.

Naturpunkt (nr. og naturtype)	Merbelastning (kg N/ha/år)	Totalbelastning (kg N/ha/år)	Afstand fra anlæg (m)	Naturkategori	Kumulation*	Beskyttelsesniveau**
1. Eng	6,4	31,0	15	Ej kategori	Ej relevant	Konkret vurdering
2. Eng	0,1	0,2	502	Ej kategori	Ej relevant	Konkret vurdering
3. Eng	0,1	0,3	659	Ej kategori	Ej relevant	Konkret vurdering
4. Mose	0,1	0,5	705	3	Ej relevant	Kan sikres mod merbelastning over 1,0 kg N/ha/år. Konkret vurdering
5. Mose	0,1	0,3	900	3	Ej relevant	Kan sikres mod merbelastning over 1,0 kg N/ha/år. Konkret vurdering

Tabel 9. Naturpunkter med beregnet ammoniakbelastning.

* Antal andre husdyrbrug der bidrager til kumulation.

**Jf. husdyrgodkendelses-bekendtgørelsens bilag 3.

For husdyrbrug over 15 DE gælder, at disse ikke må etableres, udvides eller ændres, såfremt de ligger mindre end 10 m fra de naturområder, der er nævnt i husdyrgodkendelseslovens § 7 (kategori 1 og 2 natur). I den konkrete sag ligger der ikke naturområder omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7 inden for 10 m fra anlægget.

Det fremgår af tabel 9, at der sker afsætning af ammoniak på lokaliteterne med nummer 4 og 5, der vurderes at være kategori 3-natur. Det fremgår ligeledes af tabellen at husdyrlovens beskyttelsesniveau overholdt.

Kategori 3-naturlokaliteter, som omfatter mose, kan ifølge husdyrloven sikres mod merbelastning med ammoniak, der overstiger 1,0 kg N/ha/år. Det vurderes, at overholdelse af dette beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt til at sikre mod tilstandsændring af lokaliteterne og er i overensstemmelse med gældende miljøklagenævnspraksis på området (jf. NMK-132-00522).

Der er ingen kategori 1 og 2 natur i nærheden af anlægget. Husdyrlovens beskyttelsesniveau er således overholdt.

Vurdering i forhold til naturlokaliteter ikke omfattet af kategori 1-3

Husdyrlovens beskyttelsesniveau omfatter langt størsteparten af de naturbeskyttede lokaliteter, der findes i det åbne land. Der er dog enkelte lokalitetstyper, der ikke er omfattet. Det drejer sig i den konkrete sag om nogle søer og ferske enge omkring anlægget.

Der er registreret flere søer indenfor 1.000 m fra anlægget (kort 4). For små søer i agerlandet gælder generelt, at de er fosforbegrænsede, og at det derfor primært er tilførsel af fosfor via overfladeafstrømning fra omgivelserne, der påvirker dem. Det vurderes derfor, at ammoniakpåvirkning af søerne fra anlægget vil være af mindre betydning og ikke væsentlig.

For de omkringliggende ferske enge gælder, at der ikke er registreret særligt ammoniakfølsomme naturtyper på arealerne.

Det vurderes samlet, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af naturlokaliteter, som ikke er omfattet af kategori 1-3 ved det ansøgte. Esbjerg Kommune vurderer derfor, at der ikke er grund til at stille skærpede vilkår til ammoniakreduktionen.

Bilag IV-arter

I forbindelse med miljøvurderingen af et husdyrbrug skal der ske en særlig vurdering mht. forekomst af bilag IV-arter. Vurderingen skal, jf. gældende klagenævnspraksis, tage udgangspunkt i anlæggets påvirkning af omgivelserne.

I den konkrete sag er der ikke kendskab til forekomster af bilag IV-arter indenfor 1.000 meter fra anlægget. Der er således ikke grund til at tro, at der vil ske skade på arterne selv eller deres yngle- eller rastesteder. Der henvises til godkendelsens afsnit om bilag IV-arter.

Samlet vurdering af ammoniakpåvirkning af omgivende natur

De beregnede belastninger af de omgivende naturlokaliteter er lavere end husdyrlovens beskyttelsesniveau, således som det er fastlagt i bilag 3 til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Husdyrlovens beskyttelsesniveau er således overholdt.

På grundlag af ovenstående gennemgang af påvirkning for de enkelte naturpunkter, beskyttede arter, samt vurderingen vedrørende kumulative effekter fra omgivende husdyrbrug, vurderes det, at der ved det ansøgte ikke vil ske væsentlig påvirkning af natur omkring anlægget.

Ammoniakpåvirkning af Natura 2000-områder fra anlæg

Påvirkningen af naturområder ved ammoniak mere end 1.000 m fra anlægget vurderes som tidligere nævnt at være så lille, at den ikke kan forventes at have væsentlig betydning.

Det nærmeste Natura 2000-område ligger ca. 2,2 km fra anlægget. Det drejer sig om habitatområde nr. 79 – Sneum Å og Holsted Ådal. Området modtager en totaldeposition på 0,1 kg N/ha/år fra ejendommen. Dette inkluderer en merbelastning på 0,0 kg N/ha/år i forbindelse med ansøgningen.

Selvom belastningen er lille, påhviler det altid den godkendende myndighed at sikre at de særlige beskyttelsesinteresser der er forbundet med internationale naturbeskyttelsesområder. Med afsæt i Waddenzee-dommen (EF-domstolens dom af 7. september 2004 i sag C-127/02) fastlægges det, at der skal foretages en konsekvensvurdering hvis det ikke på baggrund af objektive kriterier kan udelukkes, at projektet i sig selv eller i sammenhæng med andre planer eller projekter kan påvirke habitatområdet væsentligt eller når projektet risikerer at skade områdets bevaringsmålsætning.

En konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 indebærer, at alle de aspekter af et projekt, som i sig selv eller i sammenhæng med andre planer eller projekter kan påvirke bevaringsmålsætningen, skal identificeres før projektets godkendelse under hensyn til bedste videnskabelige viden på området. Der kan kun meddeles godkendelse af et projekt, hvis miljømyndigheden ud fra konsekvensvurderingen har opnået vished for, at projektet ud fra et videnskabeligt synspunkt, ikke har skadelige virkninger på habitatområdets integritet.

Godkendelsen gives med afsæt i det beskyttelsesniveau, der er fastlagt i bilag 3 til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Overholder husdyrbruget beskyttelsesniveauet i bilag 3, vil det jf. principiel klagenævnsafgørelse (NMK-132-00109) som hovedregel medføre, at husdyrbrugets ammoniakpåvirkning af omgivende Natura 2000-områder er uvæsentlig.

Det er Esbjerg Kommunes opfattelse, at der ikke er forhold der gør, at hovedreglen skulle være tilsidesat. I vurderingen er der lagt vægt på, at den stedlige kortlægning af habitatnaturtyper vurderes at være retvisende. Der er således ikke grund til at tro, at der findes ukortlagte habitatnaturtyper omkring anlægget.

Områdernes bevaringsmålsætning fremgår af de vedtagne Vand- og Natura 2000-planer. Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 fremgår følgende: *"I de forslag til Natura 2000-planer, der er sendt i høring i september 2010, fremgår det, at reduktion af kvælstofdeposition på Natura 2000-områdernes habitatnaturtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven. Med overholdelse af beskyttelsesniveauerne fastlagt i denne bekendtgørelse gennemføres den nævnte reduktion af kvælstofdepositionen på de sårbare naturområder i Natura 2000-områderne. I forhold til de forslag til vandplaner efter miljømålsloven, der er blevet sendt i høring samtidig med forslag til Natura 2000-planer, indgår miljøgodkendelse af husdyrbrug som bidrag til opfyldelsen af planernes miljømål ved overholdelse af de i denne bekendtgørelses fastlagte beskyttelsesniveauer. Vand- og Natura 2000-planerne giver derfor ikke i sig selv anledning til en skærpelse af beskyttelsesniveauerne nedenfor."*

I den konkrete sag vurderer Esbjerg Kommune samlet ud fra ovenstående afsnit vedrørende vurdering af naturområder inden for 1.000 m fra anlæg, herunder den kumulative effekt fra andre ejendomme, at der ikke vil ske en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områder eller de arter og naturtyper områderne er udpeget for at beskytte. Kommunen bemærker endvidere, at beskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt. Kommunen finder derfor ikke, at der er grundlag for at stille skærpede vilkår eller meddele afslag hvad angår ammoniakpåvirkning af Natura 2000-områder fra anlægget.

Påvirkning af naturområder gennem markbidrag

Udbringningen af husdyrgødning påvirker en række arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det sker dels ved udbringning af husdyrgødning på arealer grænsende op til naturområderne og dels ved udbringning på selve naturområderne.

En del af bedriftens udbringningsarealer ligger langt fra naturlokaliteter eller Natura 2000 områder. For disse marker gælder, at der ikke kan forventes en væsentlig påvirkning af omgivende naturlokaliteter ved almindelig markdrift, hvorfor de ikke behandles nærmere.

Nye markerne, der ligger i forbindelse med naturlokaliteter eller er omfattet af en § 3 registrering, behandles mere detaljeret herunder i tabel 10.

Ingen af de nye udbringningsarealer ligger nær Natura 2000-områder. Nærmeste Natura 2000-område er habitatområde nr. 79 – Sneum Å og Holsted Ådal, som er beliggende 2,6 km fra nærmeste udbringningsareal. Der er endvidere ikke kendskab til forekomster af habitatnaturtyper inden for og omkring udbringningsarealerne. Det vurderes derfor, at der ikke ved udbringningen i sig selv, gennem udvaskning eller atmosfærisk deposition af gødningsstoffer fra udbringningsarealerne til de nærliggende Natura 2000-områder, vil ske væsentlig negativ påvirkning af de arter eller naturtyper, Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte.

I Esbjerg Kommune forekommer der adskillige dyrearter optaget på habitatdirektivets bilag IV. Esbjerg Kommune vurderer, at beskyttelsen af disse arter i forbindelse med tilladelser og godkendelser, primært skal ske via regulering af ammoniakemissionen fra selve anlægget. Udbringningen af husdyrgødning på arealerne er

underlagt den generelle regulering gennem naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 1, og husdyrgødningsbekendtgørelsens § 41, samt er tilknyttet selvstændigt strafansvar.

Mange søer i det åbne land er omfattet af vandløbslovens § 69, der stiller krav om en 2 meter dyrknings- og jordbearbejdningsfri bræmme omkring alle søer med hhv. tilløb, afløb, dræn eller flere lodsejere. Da netop de mindre søer ofte er yngle- og rastesteder for bilag IV-arter (arterne strandtudse, løgfrø, spidssnudet frø, stor vandsalamander og grøn mosaikguldsmed er tilknyttet søer) vurderes denne generelle regulering at være væsentlig for beskyttelsen af bilag IV-arterne. Med hensyn til forekomster i den konkrete sag, henvises der til afsnittet om bilag IV-arter.

Kort 5: Arealer der ikke tidligere er vurderet i forhold til driften på husdyrbruget på Ilstedvej 12, er markeret med en grøn farve.

Mark nr.	Naturtype/habitat-natur	I Natura 2000	Vurdering	Vilkår
24-0	Eng	Nej	Ikke særligt kvælstoffølsomt	Ingen
Beskyttet eng mellem mark 2-0 og 8-1	Eng	Nej	Der er udarbejdet en statusredegørelse for arealet, som er meddelt d. 17. december 2016. Heri vurderes det, at omlægning ikke læn- gere er en del af driften af arealet. Husdyrgødning kan derfor ikke udbringes med nedfældning.	Engen kan gødsket med op til 70 kg N/ha/år. Udbringning af husdyrgødning kan ske ved forsurening eller arealet kan afgræsses med op til 0,7 DE/ha/år.

Tabel 10: Vurdering af nye marker der grænser op til natur.

Samlet vurdering af påvirkning fra markdrift

Det vurderes, at der ved almindelig lovlig markdrift på bedriftens udbringningsarealer, ikke vil ske væsentlig påvirkning af omkringliggende naturområder, herunder internationale naturbeskyttelsesområder eller arter på habitatdirektivets bilag IV, såfremt det stillede vilkår respekteres.

Afgræsning af arealer udenfor udbringningsarealet

Der sker afgræsning af den beskyttede eng mellem markerne 2-0 og 8-1. For engen gælder, at de er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som beskyttede enge. Der stilles vilkår til:

- Engen må afgræsses med op til 0,7 DE/ha/år
- Der må ikke ske tilskuds fodring på den beskyttede eng.

Kort 6: Beskyttet eng mellem markerne nr. 2-0 og 8-1.

Andre forhold

Ingen af bedriftens nye udspretningsarealer er omfattet af en MVJ-ordning.

Ingen af bedriftens nye arealer er beliggende i fredet område.

I forbindelse med mark 25-0 findes et beskyttede sten- og jorddiger. Det vurderes i den sammenhæng, at tilførsel af husdyrgødning til markerne ikke vil føre til, at beskyttelsesinteresserne forbundet med digerne vil blive tilsidesat.

Nitrat til overfladevand – marine områder, vandløb og søer

I ansøgningen indgår 147,2 ha ejet og forpagtet areal.

Beskyttelsesniveauet for nitrat til overfladevand inddeler oplande til sårbare Natura 2000 områder i nitratklasse 1, 2 eller 3. Indenfor nitratklasse 1-3 er der fastsat skærpede krav til den maksimale mængde husdyrgødning, som må udbringes pr. hektar. Udenfor nitratklasseområderne gælder de generelle harmoniregler.

Der er indsendt to scenarier for udbringning af husdyrgødning. I scenarie 1 (ansøgningsskema 92509) udbringes biogasgylle og i scenarie 2 (fiktiv ansøgning 93192) udbringes "ren" svinegylle.

Ingen af bedriftens ejede og forpagtede arealer er placeret indenfor oplande, der er klassificeret som nitratklasse 1, 2 eller 3. For svinebrug må der udbringes en mængde på 1,4 dyreenheder per hektar. I scenarie 1 vil der blive udbragt en gennemsnitlig mængde svarende til 1,0 dyreenhed per hektar, og i scenarie 2 vil der blive udbragt 1,4 dyreenhed per hektar.

I ansøgningsskemaet beregnes udvaskningen fra ejede og forpagtede arealer. Ifølge beskyttelsesniveauet for nitrat beregnes den maksimale tilladte udvaskning (for scenarie 1) til 98,4 kg N/ha. I den konkrete ansøgning er der en udvaskning på 78,7 kg N/ha, og dermed er beskyttelsesniveauet overholdt. I scenarie 2 beregnes den maksimale tilladte udvaskning til 85,7 kg N/ha, og den reelle udvaskning beregnes til 78,2 kg N/ha.

Marine områder:

Bedriftens ejede og forpagtede arealer afvander via mindre vandløb til vandløbssystemet Holsted Å, Sneum Å og til Vadehavet (Grådyb (men ikke Varde Ås flodmunding). Holsted Å og Sneum Å er udpeget som habitatområde (nr. 79) og den marine del af Vadehavet er udpeget som habitatområde (nr. 78), fuglebeskyttelsesområde (nr. 57) og ramsarområde (nr. 27). Ydermere er store områder langs Vadehavets kyster udpeget som Natura 2000-områder (se bilag 2). På udpegningsgrundlaget for disse Natura 2000 områder vurderes flere marine arter og naturtyper at være følsomme overfor tilførsel af kvælstof.

Den primære konsekvens af tilført kvælstof til de marine områder sker gennem en øget primærproduktion af planktonalger, som kan medføre øget iltforbrug, nedsat iltkoncentration, svovlbrinte-dannelse, udskygning m.v. Herved kan primærproduktionen ved særligt bundfloraen påvirkes negativt. F.eks. er en række fugle afhængige af tilstedeværelsen af ålegræs (*Zostera* sp.) og anden makroflora i Vadehavet. Ålegræs kan ses som et eksempel på primærproducenter som påvirkes både direkte og indirekte af næringsstoffudvaskning, og som påvirker de højere trofiske niveauer i Vadehavet. Bl.a. er nogle arter fugle (Lysbuget knortegås, Mørkbuget knortegås, Pibeand) direkte afhængige af ålegræs som fødegrundlag, og mange flere fuglearter fouragerer på fisk og invertebrater, som er afhængige af ålegræsbankernes tilstedeværelse. Endelig er ålegræsarterne blandt de betydeligste karakterarter for flere naturtyper fra udpegningsgrundlaget (1110, 1130 og 1160, og 1140 kan også bestå af ålegræssamfund⁶) i Vadehavet. Ålegræsbankerne i Vadehavet er bl.a. i basisanalysen vurderet, at have en reduceret udbredelse i forhold til deres potentiale (jf. historiske kilder), hvilket indikerer en ugunstig tilstand for arter og naturtyper afhængige af denne art.

Tilførsel af næringsstoffer kan påvirke vandmiljøet, og arter og naturtyper i Natura 2000-områderne. For de fleste marine områder vurderes kvælstof at spille den afgørende begrænsende rolle, mens fosfor ikke vurderes at være begrænsende for primærproduktionen og vandmiljøet i marine områder generelt. Dette vurderes

⁶ Interpretation manual of European Union habitats – EUR27. Europakommissionen juli 2007.

også at være tilfældet for vandmiljøet i Vadehavet, bl.a. baseret på overvågningsdata og rapporter fra DMU og de tidligere amter^{7 8 9}.

Kommunen har vurderet det aktuelle projekts tilførsel af kvælstof til Vadehavet. Vurderingen er foretaget på baggrund af Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug¹⁰.

Miljøstyrelsens vejledning fastlægger afskæringskriterier for skadesvirkning. Nitratudvaskningen fra et husdyrbrug vurderes ikke at medføre skadesvirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter, såfremt afskæringskriterierne er overholdt. Afskæringskriteriets punkt 1 omfatter en vurdering af, om det ansøgte i forbindelse med andre planer og projekter vil kunne have en skadesvirkning. Afskæringskriteriet punkt 2A/2B omfatter en vurdering af, om det ansøgte i sig selv vil kunne have en skadesvirkning.

Påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter

Afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter (punkt 1) lyder:

Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tildele et øget dyretryk i det aktuelle opland.

Data fra det Centrale Husdyrbrugs Register (CHR) viser, at der fra 2007 til 2016 (seneste registrering)¹¹, er sket en stigning i Grådyb.

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning kan kommunen uanset en eventuel stigning i husdyrholdet godkende ansøgninger, hvor nitratudvaskningen er reduceret så meget, at den ikke overstiger en nitratudvaskning, der svarer til planteavlbrug. Ifølge beregninger i it-ansøgningen svarer nitratudvaskningen fra et planteavlbrug til 78,7 kg N/ha.

I det ansøgte projekt (scenarie 1) beregnes der en udvaskning på 78,7 kg N/ha ved brug af 26 % ekstra efterafgrøder ud over det lovpligtige. I scenarie 2 beregnes der en udvaskning på 78,2 kg N/ha ved brug af 15 % ekstra efterafgrøder ud over det lovpligtige

Da udvaskningen er mindre end eller svarende til udvaskningen fra et planteavlbrug i begge scenarier, er ovennævnte kriterium overholdt. Andelen af efterafgrøder fastholdes med vilkår.

Esbjerg Kommune har yderligere foretaget en vurdering af en række andre potentielle kilder til en stigning i kvælstofbelastning, herunder dambrugsudledninger, ren-

⁷ Vandmiljø og Natur 2007 – NOVANA. DMU 2009, s. 70

⁸ Basisanalysen del II – Vanddistrikt 55. Ribe Amt 2006.

⁹ Estimation of nutrient reductions to achieve phytoplankton ecological targets in the Wadden Sea. DMU 2008, s. 8.

¹⁰ www.mst.dk/virksomhed_og_myndighed/landbrug - webvejledning til husdyrgodkendelser

¹¹ Vurderingen er foretaget på baggrund af Miljøstyrelsens opgørelse over dyretryk på <http://jordbrugs-analyser.dk/webgis/>

seanlæg og nye bebyggelser. Data til belysning af faktorerne stammer fra Vandområdeplan 2015-2021¹² og bedst tilgængelige viden. Et samlet billede over status for de øvrige kilder i hele oplandet til Vadehavet haves ikke, men kommunen har kendskab til en række nedlæggelser og forbedringer på både dambrug og renseanlæg indenfor såvel som udenfor Esbjerg Kommune, som samlet giver et væsentligt fald i kvælstofbelastningen. For alle kilder konkluderes det, at der alene er tale om fald i belastningen.

Nitratudvaskningen fra det ansøgte projekt er reduceret, så den ikke overstiger nitratudvaskningen fra et planteavlsbrug, og der vurderes ikke at ske nogen forøgelse af belastningen med kvælstof fra andre kilder til recipienten. På den baggrund vurderer Esbjerg Kommune, at projektet i forbindelse med andre planer og projekter ikke vil medføre en skadesvirkning på det marine vandmiljø og arter og naturtyper tilknyttet Natura 2000-områderne i Vadehavet.

Påvirkning fra projektet i sig selv

Grådyb karakteriseres som et åbent bassin, og er omfattet af afskæringskriterie 2A:

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

I Miljøstyrelsens digitale vejledning understreges det, at husdyrlovgivningen alene regulerer husdyrgødning og ikke nitratudvaskning fra andre kilder som f.eks. nitratudvaskningen fra almindelig planteavl.

For at vurdere om projektet i sig selv kan have en skadesvirkning, skal der således alene tages udgangspunkt i den ekstra nitratudvaskning, som anvendelse af husdyrgødning giver anledning til set i forhold til udvaskningen fra et plantebrug.

Som beskrevet i det foregående afsnit, giver det ansøgte projekt anledning til en udvaskning på hhv. 78,7 og 78,2 kg N/ha, hvilket er lavere eller på niveau med udvaskningen fra et planteavlsbrug, der er beregnet til 78,7 kg N/ha. Det ansøgte projekt giver således ikke anledning til en merudvaskning af nitrat som følge af anvendelsen af husdyrgødning.

Esbjerg Kommune vurderer derfor, at det ansøgte ikke i sig selv kan medføre en skadesvirkning, på det marine vandmiljø og arter og naturtyper tilknyttet Natura 2000-områderne i Vadehavet.

På baggrund af ovennævnte vurderes Esbjerg Kommune, at det ansøgte husdyrprojekt ikke vil medføre en skadesvirkning på marine områder, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskningen.

Vandløb

Næringsstoffer tilført vandløb og de naturtyper der er tilknyttet vandløbet, vurderes generelt at have en meget kort opholdstid i vandløbssystemet. Evt. øget algevækst og de sekundære effekter heraf, vurderes pga. vandets korte opholdstid samt høje opblandingsgrad, ikke at medføre væsentlige påvirkninger af vandløbets arter og naturtyper.

¹² Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områderne (jf. habitatbekendtgørelsen) vurderes derfor ikke at være arter eller naturtyper i vandløb, nær og nedstrøms bedriftens arealer, som påvirkes væsentligt som følge af udvaskning af kvælstof. Kommunen vurderer, at de generelle reguleringer af markdrift samt brug af kunstgødning og husdyrgødning er tilstrækkelige til at sikre vandløbene i Natura 2000 områderne. Størrelsen af den beregnede udvaskning på hhv. 78,7 eller 78,2 kg N/ha, som er mindre end eller svarende til udvaskningen fra et planteavlbrug, skønnes ikke at ændre på denne vurdering. Den beregnede tilførsel af kvælstof til Holsted Å og Sneum Å vurderes jf. ovenstående begrundelse konkret ikke at være af en størrelsesorden som kan påvirke vandløbenes tilstand eller de naturtyper og arter der forekommer i vandløbene, herunder udpegningsgrundlaget for de nedstrøms liggende Natura 2000-områder og bilag IV-arter.

Samlet set vurderes det, at kvælstof til vandløb, søer og kystvande ikke vil skade de internationale naturbeskyttelsesområder eller medføre en væsentlig miljøpåvirkning af områder af særlige regionale- eller lokale beskyttelsesinteresser.

Fosfor til overfladevand – marine områder, vandløb og søer

Udbringning af husdyrgødning kan medføre en tilførsel af fosfor til vandmiljøet fra markerne og efterfølgende eutrofiering og algeopblomstring i de modtagende vandområder.

Som udgangspunkt ophobes fosfor tilført til marker i jorden. Selvom der tilføres mere fosfor til et areal end der fraføres med afgrøderne, vil det ikke nødvendigvis medføre et tab af fosfor til recipienten. Men en fortsat nettotilførsel øger imidlertid risikoen for et øget fosfortab til vandmiljøet, da jordens evne til at tilbageholde fosfor falder som følge af akkumuleringen med fosfor. Risikoen for tab af fosfor til vandmiljøet, er således bestemt af fosforpuljen i jorden (som anslås ud fra jordens fosfortal).

Esbjerg Kommune har i det følgende afsnit foretaget en vurdering af, om husdyrlovens generelle beskyttelsesniveau for fosfor er overholdt. Endvidere er der foretaget en konkret vurdering af, om der – på trods af at beskyttelsesniveauet er overholdt – er en særlig risiko for tab af fosfor fra udbringningsarealerne, som giver grundlag for at fastsætte skærpede vilkår til fosforoverskuddet fra bedriften.

Det generelle beskyttelsesniveau

Beskyttelsesniveauet for fosfor omfatter kun arealer i oplande til Natura 2000-områder, der er overbelastet med fosfor. Kravet til fosforoverskud afhænger af jordtype, dræningsforhold, fosfortal, samt jern-fosforindhold, jf. husdyrgodkendelsens bilag 3.

Ingen af ejendommens ejede og forpagtede arealer er beliggende i opland til et Natura 2000 område overbelastet med fosfor. Derfor stilles der ikke yderligere krav til fosforoverskuddet fra bedriften ud over de krav, der gælder som følge af harmonikravene.

Kortgrundlaget på arealinfo indeholder ikke alle søer i Natura 2000-områder, som betegnes som vandområder overbelastet med fosfor. Esbjerg Kommune har vurderet, at ingen af de ejede og forpagtede arealer er beliggende inden for oplandet til sårbare Natura 2000 søer.

I ansøgningsystemet på husdyrgodkendelse.dk er der foretaget beregninger af fosforoverskuddet fra ejede og forpagtede arealer. Beregningerne i scenarie 1 fremgår af nedenstående tabel 11.

Fosforklasser	Ejede og forpagtede arealer (ha).	Fosforoverskud nudrift (kg P/ha)	Maksimalt tilladt fosforoverskud ansøgt drift (kg P/ha)	Fosforoverskud nudrift (kg P/ha)	Maksimalt tilladt fosforoverskud ansøgt drift (kg P/ha)
		Scenarie 1	Scenarie 1	Scenarie 2	Scenarie 2
Pt < 4,0 eller udrænet eller afvander ikke til Natura 2000 overbelastet med fosfor(fosforklasse 0)	147,2	20,3	16,2	20,3	16,2
Pt 4,0 – 6,0 (fosforklasse 1)		20,3	16,2	20,3	16,2
LavbundsJORDE (fosforklasse 2)		20,3	2,0	20,3	2,0
Pt > 6,0 (fosforklasse 3)		20,3	0,0	20,3	0,0
Hele bedriftens udbringningsareal	147,2		16,2		16,2

Tabel 11: Arealernes beliggenhed i forhold til fosforklasse registreringer.

Det er oplyst i ansøgningen, at der er en arealvægtet fjernelse af fosfor fra ejede og forpagtede arealer på 17,0 kg P/ha/år og et gennemsnitligt fosforoverskud på hhv. ca. 3,3 kg P/ha/år (scenarie 1) og 14,0 kg P/ha/år (scenarie 2). Kravet til maksimal fosforoverskud på 16,2 kg P/ha/år er dermed overholdt.

Der foretages foderkorrektioN for at reducere indholdet af fosfor i gødningen. Denne foderkorrektioN fastholdes med vilkår.

Vurdering ift. skærpelse af beskyttelsesniveauet

På baggrund af Miljøstyrelsens vejledning har Esbjerg Kommune foretaget en konkret vurdering af risikoen for tab af fosfor til marine områder, vandløb og søer med henblik på at vurdere, om der i den konkrete sag er grundlag for at skærpe beskyttelsesniveauet for fosfor i overensstemmelse med kriterierne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 4.

Det følger af Natur- og Miljøklagenævnets praksis, at reglerne i husdyrgodkendelses bilag 3 – suppleret med adgangen til at fastsætte skærpede vilkår, jf. bilag 4 – gør op med reguleringen af fosforoverskuddet (NMK-133-00045). Nævnets praksis er begrundet med, at den tilgængelige forskningsbaserede viden om tab af fosfor fra udbringningsarealerne til vandmiljøet må anses for at være begrænset, og at der ikke for tiden findes videnskabeligt anerkendte modeller eller metoder, der kan fastslå, hvor stor en mængde fosfor, der udvaskes til vandmiljøet fra nærmere angivne udbringningsarealer.

Endvidere foretages en vurdering af det aktuelle projekts påvirkning med fosfor jf. habitatbekendtgørelsen.

Marine områder

Som nævnt under kvælstof afvander bedriftens udbringningsarealer via mindre vandløb og vandløbssystemet Holsted Å og Sneum Å til Vadehavet. Den marine del af Vadehavet er udpeget som habitatområde (nr. 78), fuglebeskyttelsesområde (nr. 57) og Ramsarområde (nr. 27) jf. habitatbekendtgørelsen. Ydermere er store områder langs Vadehavets kyster udpeget som Natura 2000-områder.

Tilførsel af næringsstoffer kan påvirke vandmiljøet, og arter og naturtyper i Natura 2000-områderne. For marine områder, især åbne farvande, vurderes kvælstof dog

at spille den afgørende begrænsende rolle, mens reduktion af fosfor vurderes ikke at medføre øget begrænsning af primærproduktionen og forbedring af vandmiljøet. Dette vurderes generelt at være tilfældet for vandmiljøet i Vadehavet, bl.a. baseret på overvågningsdata og NOVANA-rapporter fra DMU og de tidligere amter^{13 14 15}.

Det ansøgte projekt overholder beskyttelsesniveauet for fosfor, som det er fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 og på baggrund af arealernes beliggenhed og karakter, er der endvidere ikke hjemmel i bekendtgørelsens bilag 4 til at fastsætte skærpede vilkår.

Da det ansøgte projekt lever op til husdyrlovens regulering af fosforoverskud vurderer Esbjerg Kommune, at projektet i sig selv og i forbindelse med andre planer og projekter ikke vil medføre en skadesvirkning på det marine vandmiljø og arter og naturtyper tilknyttet Natura 2000-områderne i Vadehavet.

Med baggrund i ovenstående vurdering ses der på udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områderne ikke at være marine arter og naturtyper, som vil skades ved tilførsel af fosfor, ligesom ingen af de i Vadehavet kendte bilag IV-arter, eller deres yngle- og rasteområder, vurderes at blive beskadiget eller ødelagt ved fosfortilførsel fra projektet.

På baggrund af arealernes beliggenhed og karakter, vurderer Esbjerg Kommune, at der ikke er grundlag for at skærpe det gældende beskyttelsesniveau for fosfor.

Vandløb

Fosfor tilført vandmiljøet kan have negative konsekvenser for arter og naturtyper i vandmiljøet, særligt gennem en øget primærproduktion af planktonalger, som kan medføre øget iltforbrug, nedsat iltkoncentration, svovlbrintedannelse, udskygning m.v.

Næringsstoffer tilført vandløb og de naturtyper der er tilknyttet vandløbet, vurderes dog generelt at have en meget kort opholdstid i vandløbssystemet, og evt. øget algevækst og de sekundære effekter heraf, vil pga. vandets korte opholdstid samt høje opblandingsgrad, ikke medfører væsentlige påvirkninger af vandløbets arter og naturtyper. Der vurderes derfor ikke at være arter eller naturtyper i vandløbene som er fosforfølsomme.

Tilførslen af fosfor fra bedriftens ejede og forpagtede arealer ved almindelig udvaskning gennem jorden til Holsted Å og Sneum Å vurderes således konkret ikke at påvirke vandløbenes tilstand eller skade de naturtyper og arter der forekommer i vandløbene, herunder udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder og bilag IV-arter i forbindelse med vandløbene.

Ved voldsomme, akutte tilførsler af organisk stof til vandløb, herunder overfladeafstrømning af husdyrgødning, kan der dog risikere at opstå en tilstand af iltfattighed, svovlbrintedannelse samt uhygiejniske forhold, som vil være til skade for vandmiljøet.

Esbjerg Kommune har i denne redegørelse vurderet på risikoen for direkte udløb af husdyrgødning til vandmiljøet, bl.a. særligt vandløbsnære arealer, skrånende arealer m.v.

¹³ Vandmiljø og Natur 2007 – NOVANA. DMU 2009, s. 70

¹⁴ Basisanalysen del II – Vanddistrikt 55. Ribe Amt 2006.

¹⁵ Estimation of nutrient reductions to achieve phytoplankton ecological targets in the Wadden Sea. DMU 2008, s. 8.

I den konkrete sag indgår der arealer der ligger vandløbsnært. Udbringningsarealerne skråner på intet sted stærkt ned mod vandløbene. Der er ikke fundet særlige risikoelementer, som kunne betinge særlige krav til håndtering af husdyrgødningen på bedriftens arealer, for at sikre vandmiljøet, arter eller naturtyper imod skade. Ifølge Lov om vandløb (§ 69) vil der langs vandløbet være krav om 2 m gødnings- og dyrkningsfri bræmme. Esbjerg Kommune vurderer på dette grundlag, at der ikke vil ske væsentlige påvirkninger af miljøer i vandløbet, som følge af projektet.

Søer

Søer kan, grundet vandets længere opholdstid end i vandløb, påvirkes af udvaskning af næringsstoffer. Søer vurderes særligt at være sårbare overfor tilførsel af fosfor, som oftest er den begrænsende faktor for søens algeproduktion, hvorimod reduktion af kvælstof (nitrat) vurderes ikke at begrænse primærproduktionen eller forbedre søernes miljøtilstand.

Som det fremgår af tidligere afsnit afvander arealerne ikke til naturtype-søer indenfor Natura 2000 område.

Bedriftens ejede og forpagtede arealer vurderes ikke at ligge i oplandet til større søer som er omfattet af vandplanen.

Samlet set vurderes det, at fosfor til vandløb, søer og kystvande ikke vil skade de internationale naturbeskyttelsesområder eller medføre en væsentlig miljøpåvirkning af områder af særlige regionale- eller lokale beskyttelsesinteresser og at der derfor ikke er grundlag for at skærpe det fastlagte beskyttelsesniveau.

Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

Af habitatdirektivets bilag IV fremgår en række særlige dyre- og plantearter, der kræver streng beskyttelse. Esbjerg Kommune har konkret vurderet det ansøgte projekt i forhold til, hvorvidt dyrearternes yngle- og rasteområder kan beskadiges i arternes naturlige udbredelsesområde, og hvorvidt plantearterne kan blive ødelagt som følge af det ansøgte. Til vurderingen af arternes udbredelse og levesteder er anvendt "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV" (faglig rapport nr. 635 fra Danmarks Miljøundersøgelser) og kommunens øvrige kendskab til arternes forekomst. De danske arter på habitatdirektivets bilag IV kan endvidere ses i denne godkendelses bilag 2.

Ud fra det generelle kendskab til arternes forekomst i Esbjerg Kommune vurderes det, at der kan være odder, snæbel, marsvin, vandflagermus, sydflagermus, pipistrel flagermus, markfirben og spidssnudet frø indenfor lokalområdet. Derudover er der specifikt kendskab i kommunen til forekomster af grøn mosaikguldsmed (ca. 12,3 km SV for anlægget), grøn kølleguldsmed (ca. 1,7 km S for anlægget), strandtudse (ca. 9 km SV for anlægget), løgfrø (ca. 1,2 km V for anlægget), stor vandsalamander (ca. 1,6 km NØ for anlægget) og birkemus (ca. 16,7 km S for anlægget).

Vedrørende arterne grøn mosaikguldsmed, grøn kølleguldsmed, birkemus, stor vandsalamander, løgfrø, strandtudse og spidssnudet frø vurderer Esbjerg Kommune, ud fra afstanden til de kendte forekomster og jf. gennemgangen vedrørende påvirkning af naturområder fra ammoniakdeposition fra anlæg, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af arternes yngle- og rastesteder ved det ansøgte.

Flagermus benytter ofte hulheder i træer eller huse som opholdssted om dagen og under vinterdvalen. Føden består af insekter som fanges i luften nær vådområder,

marker, skove og levende hegn. De enkelte arter af flagermus har forskellige præferencer mht. fødesøgningsområde og sommer- og vinterophold. Der er ingen registreringer af flagermus nær ejendommens anlæg, men det kan ikke udelukkes at én eller flere arter kan raste eller yngle i området omkring anlægget. Det ansøgte vurderes ikke at have en negativ indflydelse på flagermus, da hverken opholdssteder eller fødegrundlag påvirkes ved driften af anlægget.

Især solbeskinnede skrånninger med veldrænet jord og lav vegetation kan være potentielle yngle- eller rasteområder for markfirben. Det ansøgte vurderes ikke at have en negativ effekt på en eventuel bestand af markfirben, da potentielle yngle- og rastesteder ikke bliver påvirket ved etablering og drift af ejendommens anlæg.

Odder er tilknyttet vandløb og søer, hvor de søger føde. Opsplitning af bestande og levesteder, forstyrrelser fra friluftsliv og anlægsarbejder samt ødelæggelse og forringelse af yngle- og rasteområder kan true odderen. Det vurderes jf. vurderingerne i afsnittet om påvirkning af omgivende natur ammoniak fra anlægget, at det ansøgte ikke vil give anledning til en væsentlig påvirkning af vandløb og søer i nærheden af ejendommens anlæg herunder evt. raste- og ynglesteder for odder ved Ilsted Å.

Nitrat til grundvand - nitratfølsomme vandindvindingsområder

Ingen af ejendommens ejede og lejede udbringningsarealer er placeret inden for nitratfølsomt indvindingsområde jf. bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer¹⁶. Ifølge beskyttelsesniveauet for grundvand, er der derfor ikke krav til udvaskningen af nitrat fra udbringningsarealerne.

Bedst tilgængelige teknik (BAT)

I forbindelse med miljøgodkendelser af husdyrbrug skal kommunen sikre sig, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af "bedst tilgængelig teknik (BAT)".

Der foretages en vurdering af, om det ansøgte lever op til BAT, og samtidig foretages en vurdering af hele husdyrbruget i forbindelse med revurdering af miljøgodkendelsen fra oktober 2009.

Et af hovedformålene med den regelmæssige revurdering er netop, at det løbende sikres, at husdyrbrugets indretning og drift fortsat er baseret på anvendelse af bedste tilgængelige teknik.

Ved fastlæggelse af den "bedste tilgængelige teknik" anvendes Miljøstyrelsens BAT standardvilkår. BAT standardvilkårene anviser en metode til at fastlægge emissionsgrænseværdier for husdyrbrugets samlede anlæg.

Grundlaget for reduktionen i næringsstofforureningen er i lovgivningen baseret på, at der kan anvendes differentierede virkemidler. Det er således op til det enkelte husdyrbrug at beslutte, hvilke virkemidler der tages i anvendelse for at opfylde emissionsgrænseværdien.

Særligt for svine- og fjerkræbrug (IE-husdyrbrug) skal kommunen endvidere lægge relevante BAT konklusioner til grund i forbindelse med godkendelser. BAT-konklusioner vedtages og offentliggøres af EU-Kommissionen.

¹⁶ Bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer (BEK nr. 365 af 19.4.2016)

For svine- og fjerkræbrug hvor der endnu ikke offentliggjort en BAT-konklusion, anvendes konklusionerne i det nuværende BREF-dokument for intensiv fjerkræ- og svineproduktion fra 2003.

Emissionsgrænseværdi for ammoniak (stald og lager)

Miljøstyrelsen har fastlagt emissionsgrænseværdien¹⁷ for ammoniak ud fra det princip, at enkeltteknologier med reduktionsomkostninger, der overstiger 100 kr. pr. kg reduceret N, ikke bør indgå i vurderingen.

I revurderingen er emissionsgrænseværdien for ammoniak beregnet ud fra Miljøstyrelsens vejledning Husdyrbrug med konventionel produktion af slagtesvin (gyllebaserede staldsystemer), Miljøstyrelsen maj 2011.

Ifølge Miljøstyrelsens BAT-standardvilkår kan emissionsgrænseværdien for den samlede, årlige ammoniakemission fra anlægget, som er opnåelig ved anvendelse af BAT, beregnes til 4.763 kg NH₃-N. Beregninger af emissionsniveauet fremgår af afsnit "2.5.4.2 BAT/Ammoniaktab" i ansøgningskemaet.

I ansøgningen er der en samlet årlig ammoniakemission på 4.433 kg NH₃-N. Da dette niveau for ammoniakemission er lig eller mindre end den vejledende emissionsgrænseværdi vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at begrænse ammoniakemissionen fra stald og lager ved anvendelse af bedst tilgængelig teknik.

De virkemidler der kan anvendes til at reducere ammoniakemissionen er primært knyttet til valg af staldsystem/-teknologi, fodringstiltag, samt opbevaring af husdyrgødning.

De virkemidler der er anvendt på Ilstedvej 12 fremgår af følgende redegørelse vedrørende staldindretning, fodringstiltag og opbevaring af husdyrgødning.

Staldsystem/-teknologi

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og staldsystem/-indretning:

- En del af ejendommens eksisterende stipladser er etableret med drænet gulv + spalter (33/67). Gulvtypen er ikke BAT for slagtesvin.
- En mindre del er etableret med delvist fast gulv (25-49 %), hvilket er BAT-teknologi for gulve i slagtesvinestalde med BAT-byggeblad 106.04-52.
- Hovedparten af ejendommens stipladser er etableret med 50-75 % fast gulv, der er BAT-teknologi for gulve i slagtesvinestalde og har den laveste ammoniakemission

De anvendte staldsystemer er en forudsætning for ammoniakfordampningen, og derfor fastholdes disse med vilkår.

Fodringstiltag

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og foder:

- Alle grise fodres med næringsstoftilpassede blandinger som skiftes gennem vækstperioden. Desuden tilsættes enzymer til de foderblandinger, hvor det

¹⁷ Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), Husdyrbrug med konventionel produktion af slagtesvin (gyllebaserede staldsystemer), Miljøstyrelsen maj 2011.

er relevant. Enzymerne forbedrer grisenes foderudnyttelse, og begrænser herved næringsstofudledningen.

- Foderplaner er udarbejdet i samarbejde med konsulent/foderfirma, og med anvendelse af nyeste viden indenfor foderoptimering.
- Ansøger ønsker at anvende foderkorrektion som vilkår for at imødekomme kravet omkring BAT. Fosforindholdet i blandingerne til slagtesvin er angivet til maksimalt 4,6 g P/ FEsv.
- Der vil som dokumentation for kravet føres løbende kontrol med iblandingen ved hjælp af indlægssedler og blandingsoptimeringer.

Ansøgers redegørelse er i overensstemmelse med BREF dokumentet der angiver, at det er BAT at sikre effektiv fodring gennem sammensætning af næringsstoffindholdet i foderet, og løbende kontrol, således at det stemmer overens med dyrenes behov, samt at reducere indholdet af fosfor i foderet.

Eksisterende vilkår 6, 7 og 8 vedr. foder ophæves og erstattes af nyt vilkår til foderets maksimale indhold af fosfor på 4,6 g P/FEsv.

Besætningens P ab dyr beregnes jf. følgende formel:

$$P \text{ ab dyr pr slagtesvin} = ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr kg tilvækst} \times \text{g fosfor pr FEsv}/1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0055 \text{ kg P pr kg tilvækst}).$$

Opbevaring af husdyrgødning

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og opbevaring af husdyrgødning:

- Ejendommens eksisterende gyllebeholder på 2.040 m³ samt ekstern beholder på 2.500 m³ er overdækkede. Beholderen er overdækket for at mindske fordampningen af ammoniak fra beholderoverfladen. Således reduceres også regnvandsbidraget til lagertanken og antallet af transportere med husdyrgødning reduceres. Der henvises til Landbrugets Byggeblad; Teltoverdækning, beholdere, 103.04-29.
- Øvrige beholdere har flydelag af halm, så lugt og ammoniakfordampning begrænses. Tilstand og vedligehold dokumenteres med logbog.
- Beholderne kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger og dens vægge er tætte og beskyttede mod tæring.
- Lagerne tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, og gyllen omrøres kun i forbindelse med tømning eller overpumpning til vogn.
- Tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tankene hvert 10. år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på begyndende utætheder.
- Der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet på ejendommen til at den lagrede gylle kan udbringes i perioder, hvor der er optimale vækstbetingelser for den voksende afgrøde.

Ansøgers redegørelse er i overensstemmelse med BREF dokumentet der angiver, at for så vidt angår BAT ved opbevaring af flydende husdyrgødning omfatter dette en stabil beholder der kan modstå påvirkning og som er tæt og beskyttede mod tæring; at gylle kun omrøres lige før tømning i forbindelse med udbringning; samt at tanken overdækkes med fast låg eller flydelag.

Det vurderes, at der ikke siden godkendelsen fra oktober 2009 blev meddelt, er fremkommet væsentlige ændringer i BAT mht. opbevaring af husdyrgødning, der skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne.

Emissionsgrænseværdi for fosfor

Miljøstyrelsen har baseret emissionsgrænseværdien for fosfor på en enkelt fosforreducerende teknik, som omfatter optimering af fosforudnyttelsen. Denne teknik vurderes samtidig at være omkostningsneutral. Emissionsgrænseværdien er fastlagt til 22,3 kg P/DE ab lager.

I ansøgningen er der beregnet en udledning på 22,1 kg P/DE ab lager. Da dette niveau for fosfor er lig eller mindre end den vejledende emissionsgrænseværdi vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at begrænse fosforudledningen ved anvendelse af bedst tilgængelig teknik.

I ansøgningen reduceres udledningen af fosfor ved at anvende foderkorrektion. Fosforindholdet reduceres fra normtallet 4,8 g P/FE til 4,6 g P/FE.

Desuden er der redegjort nærmere for foder i relation til BAT i ovenstående afsnit vedrørende ammoniakreduktion.

Øvrige parametre ved vurdering af "bedst tilgængelig teknik"

Vurderingen af BAT i forbindelse med ændring/udvidelse foretages også i forhold til følgende parametre:

- Management
- Forbrug af vand og energi
- Udbringning af husdyrgødning

Det fremgår af Miljøstyrelsens BAT standardvilkår, at kommunen ved vurderingen af ovennævnte punkter kan anvende BREF-dokumentet om intensiv fjerkræ- og svineproduktion.

Management

I henhold til BREF dokumentet er det BAT at sikre, at ansatte har den nødvendige uddannelse, at der forefindes beredskabsplaner der sikrer hensigtsmæssig adfærd ved uforudsete hændelser samt at registrere forbruget af næringsstoffer. Desuden er der beskrevet en række elementer som allerede er implementeret i dansk lovgivning herunder krav om gødningsplanlægning og -regnskaber samt retningsgivende normer for husdyrholdets næringsstof behov.

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og management:

- Danish Crowns "Code of Practice" er indført. Heri indgår afsnit om bortskaffelse af døde dyr, miljøbeskyttelse og etiske regler for svineproduktion.
- Der føres regnskab med vand- og energiforbrug via den årlige opgørelse fra forsyningsvæsnet.
- Antallet af dyr optælles en gang årligt ved kalenderårets slutning og indberettes til CHR- registret.
- Der føres gødningsregnskab for bedriften, med hjælp fra Planteavlskonulent, hvori der gøres rede for handels- og husdyrgødning.
- Mekanisk udstyr, som foderanlæg, overbrusning og lign. kontrolleres dagligt for funktionssvigt.
- Branchekoden fra dansk landbrug omhandlende "god produktionspraksis i primærproduktionen" følges.

Esbjerg Kommune vurderer, at husdyrbruget med hensyn til management har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknik.

Der stilles i godkendelsen vilkår om, at der som minimum sker en årlig registrering af vand – og energiforbrug for at bibeholde og øge fokus på forbruget og muligheder for at reducere dette. Som tidligere nævnt under ovenstående afsnit om driftsforstyrrelser og uheld, er der tidligere stillet vilkår om, at der skal udarbejdes en beredskabsplan for husdyrbruget.

Forbrug af vand og energi

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT at registrere vand og energiforbruget, at forebygge spild fra drikkevandsinstallationer og reparere evt. lækager, at anvende naturlig ventilation i videst muligt omfang, at optimere evt. ventilationssystem og at installere energibesparende belysning.

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og vand og energiforbrug:

- Ejendommens vandforbrug er primært drikkevand til dyrene. Derudover bruges en mindre andel af vandet til rengøring i staldene.
- I foderautomaterne tilbydes dyrene rent vand i forbindelse med fodring, her er som bekendt krybbe placeret under ventilen for at imødekomme evt. spild.
- Lovpligtig overbrusning til slagtesvinene er tids og temperaturstyret, for at mindske spild. Staldene iblødsættes før rengøring for at mindske vandforbrug.
- Elektricitet anvendes til ventilation, lys, foderanlæg og ved overpumpning af gylle.
- Indendørs og udendørsbelysning er tidsstyret/styret af bevægelsessensorer og er i størst muligt omfang isat lavenergi pærer.
- Der er tændt for lyset i staldene i dagtimerne efter behov og lovkrav.
- Der føres regnskab med vand- og energiforbrug via den årlige opgørelse fra forsyningsvæsnet.

Der er i miljøgodkendelsen fra oktober 2009 stillet vilkår om, at drikkevandssystemet skal drives og vedligeholdes, således der ikke sker unødigt vandspild. Derudover er der vilkår om, at ventilationsanlægget årligt skal kontrolleres af autoriseret firma med henblik på at opnå energibesparelser. Disse vilkår er fastholdes.

Som nævnt tidligere i miljøgodkendelsen ændres eksisterende vilkår om minimum kvartalsvis registrering af vand- og energiforbruget til at være en årlig registrering af vand- og energiforbruget.

Esbjerg Kommune vurderer, at husdyrbruget med hensyn til vand- og energiforbrug har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknik.

Udbringning af husdyrgødning

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT at tilpasse den gødningsmængde, der skal spredes på marken til arealet og afgrødernes behov. Det er BAT at undgå at sprede gødningen, når marken er mættet med vand, er oversvømmet eller dækket af sne, samt at udsprede gødningen umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst og næringsstofoptag forekommer.

Alle disse tiltag er implementeret i dansk lovgivning. Heraf kan nævnes harmonikrav samt bindende normer for den totale kvælstofanvendelse i marken samt krav til kvælstofudnyttelse. Der er endvidere krav om, at der skal planlægges samt føres journal over gødningsudbringningen, hvilket foretages via mark- og gødningsplaner. Desuden er der fastsat specifikke regler for, hvornår og hvordan husdyrgødning må udbringes.

Samlet set vil den generelle regulering føre til, at udbringningen af husdyrgødning vil ske i overensstemmelse med BAT. Esbjerg Kommune vurderer således, at det ansøgte overholder BAT, og at det ikke er nødvendigt at stille skærpede krav til udbringning af husdyrgødning.

Samlet vurdering af anvendelse af "bedst tilgængelige teknik"

Samlet set vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknologi for alle de ovennævnte punkter. Det vurderes, at det som følge af BAT redegørelsen ikke er nødvendigt at skærpe det gældende beskyttelsesniveau.

I forbindelse med næste revurdering af miljøgodkendelsen vil der ske en vurdering af hvorvidt husdyrbruget fortsat opfylder kravene til anvendelse af "bedste tilgængelige teknik" og herunder en vurdering af behovet for reovering af staldene.

Ophør

Der er i miljøgodkendelsen fra december 2009 stillet vilkår om, at ved ophør af driften skal produktionsanlæg husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Desuden skal al miljøfarligt affald bortskaffes for egen regning efter den til enhver tid gældende lovgivning. Dette vilkår er fortsat gældende.

Endvidere gælder det i medfør af § 43 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at husdyrbruget senest fire uger efter driftsophør skal anmelde dette til kommunen, og sende et oplæg til vurdering efter jordforureningslovens §38 k, stk. 1. Ophør defineres i denne forbindelse som både som ophør af alle aktiviteter på husdyrbruget, men også hvis kapaciteten eller udnyttelse af kapaciteten nedsættes permanent til under stipladsgrænserne i § 12, stk. 1 nr. 1-3.

Bemærkninger i forbindelse med indledende annoncering

Esbjerg Kommune har den 12. januar 2017 offentliggjort på DMA, at kommunen har indledt revurdering af miljøgodkendelsen på Ilstedvej 12, 6690 Gørding. I forbindelse med offentliggørelsen har Esbjerg Kommune ikke modtaget bemærkninger til revurderingen.

Høring

I forbindelse med den 3 ugers offentlige høring er der ikke kommet bemærkninger til projektet.

Samlet vurdering

Esbjerg Kommune vurderer, at der kan meddeles godkendelse til det ansøgte da:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, samt
- Udvidelse og drift af husdyrbruget ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet.

Bilag 1

I dette bilag er angivet de vilkår, der blev stillet i miljøgodkendelsen af Istedvej 12, 6690 Gørding fra oktober 2009. En del af vilkårene ophæves med nærværende tillæg og revurdering af miljøgodkendelsen, og andre vilkår fortsættes men med opdateringer. Ophævede vilkår er overstreget nedenfor, og vilkår der er blevet tekst-mæssigt opdateret i afsnittet "Forudsætninger og vilkår" er angivet med kursiv.

Vilkår for husdyrbrugets anlæg

Husdyrproduktion

1. ~~Husdyrbrugets tilladte maksimale produktion er følgende:~~

Dyreart	Antal	Enhed	Dyreenheder
Slagtesvin (30-104 kg)	13.000	prod.	382,2
I alt			382,2

2. ~~Antallet af dyreenheder må variere med 10 % i løbet af planåret (1. august til 1. august). Dog må det maksimale dyrehold beregnet som et gennemsnit i perioden 1. august til 1. august ikke overstige 382,2 dyreenheder.~~

Indretning og drift

3. ~~Ændringer i ejerforhold, eller hvem der er ansvarlig for husdyrbruget, skal meddeles Esbjerg Kommune.~~
4. ~~Husdyrbruget skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der er beskrevet i miljøgodkendelsen og det tilhørende ansøgningskema (version 5, 29.05.2009), og med de ændringer der fremgår af godkendelsens vilkår.~~
5. Husdyrbruget og dens omgivelser skal renholdes så det ikke giver anledning til gener for omgivelserne.

Foder

6. ~~Ud fra følgende formel skal type 2 korrektionsfaktoren for kvælstof være højst 0,991:~~
~~$$\frac{((FE \text{ pr. prod. svin} * g \text{ råprotein pr. FE}) / 6250) - ((\text{slagtevægt} * 1,31 - \text{indgangsvægt}) * 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst})}{3,19}$$~~

~~Ud fra følgende formel skal type 2 korrektionsfaktoren for fosfor være højst 0,798:~~
~~$$\frac{((FE \text{ pr. prod. svin} * g \text{ fosfor pr. FE}) / 1000) - ((\text{slagtevægt} * 1,31 - \text{indgangsvægt}) * 0,0055 \text{ kg P pr. kg tilvækst})}{0,575}$$~~

7. ~~Der skal foreligge dokumentation for, at der ved fodring af slagtesvin på husdyrbruget maksimalt anvendes 2,87 foderenheder pr. kg tilvækst og at hver foderenhed maksimalt indeholder 154 g råprotein. Dokumentation kan f.eks. være effektivitets-/produktionskontrol, foderkontrol, ajourførte foderplaner og afregninger fra slagteri eller lignende. Dokumentationen skal mindst dække en sammenhængende periode på 12 måneder.~~

8. ~~Der skal foreligge dokumentation for, at der ved fodring af slagtesvinene på husdyrbruget maksimalt anvendes 2,87 foderenheder pr. kg tilvækst og at hver foderenhed maksimalt indeholder 3,95 g fosfor. Dokumentation kan f.eks. være effektivitets-/produktionskontrol, foderkontrol, ajourførte foderplaner og afregninger fra slagteri eller lignende. Dokumentationen skal mindst dække en sammenhængende periode på 12 måneder.~~

Husdyrgødning

9. Overpumpning af gylle fra gyllebeholder til gyllevogn og lign. skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
10. Påfyldning af gyllevogne og lignende skal enten foregå på en plads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning eller med gyllevogne som har påmonteret pumpe og returløb. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter, at perioden med daglig påfyldning af gylle er afsluttet.
11. De fastmonterede pumper på gyllebeholderne skal sættes ud af drift, og gylolerør skal fjernes eller drejes ind over tanken, når der er påmonteret sugetårn på gyllevognen.

Energi- og vandforbrug

12. ~~Der skal foretages en kvartalsvis registrering af vand og energiforbrug for at holde fokus på forbruget og muligheden for at reducere dette.~~
13. Ventilationsanlæggene kontrolleres som minimum 1 gang pr. år af autoriseret firma. Anlægget serviceres og justeres i henhold til producentens beskrivelse af optimal drift. Dokumentation for udført service skal kunne forevises ved tilsyn.

Råvarer og hjælpestoffer

14. ~~Olietanke skal drives jf. Miljøministeriets gældende bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke mv. (På godkendelsestidspunktet Bekendtgørelse nr. 724 af 8. juli 2008).~~
15. Ved håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand.
16. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund således at spild kan opsamles, og der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
17. *Opbevaring af olier og kemikalier samt olie- og kemikalieaffald skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes forskrift for opbevaring af olie- og kemikalier.*

Affald

18. *Bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald (farligt affald) skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes regulativ for bortskaffelse af farligt affald. Mindre mængder farligt affald (op til 50 kg årligt) kan bortskaffes gen-*

nem den kommunale slat-ordning. Tilmelding kan ske hos Esbjerg Kommune, Affald.

19. *Øvrigt affald skal opbevares og bortskaffes efter kommunens anvisninger. Husdyrbruget kan dog tilmeldes genbrugspladsordning for erhverv. Tilmelding samt yderligere oplysninger kan fås hos Esbjerg Kommune, Affald.*

Ammoniakfordampning

20. Den store gyllebeholder på Ilstedvej 12 (anlæg nr. 9 jf. kort 2 og tabel 2) skal have fast overdækning. Efter endt omrøring og udkørsel skal overdækningen lukkes igen umiddelbart efter. Skader på den faste overdækning skal repareres, således overdækningen er helt tæt.
21. Gyllebeholderen på Nr. Ilstedmarkvej (anlæg nr. 15 jf. kort 3 og tabel 2) skal have fast overdækning. Efter endt omrøring og udkørsel skal overdækningen lukkes igen umiddelbart efter. Skader på den faste overdækning skal repareres, således overdækningen er helt tæt.

Spildevand

22. Drikkevandssystemet skal drives og vedligeholdes således at unødigt spild undgås i videst muligt omfang.
- ~~23. Der skal udarbejdes afløbsplan til anlæggets spildevandssystem. Afløbsplanen skal sendes til Esbjerg Kommune, att.: Natur & Vandmiljø, senest 1. oktober 2009.~~
- ~~24. Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.~~

Lugt

25. Husdyrbrugets drift må ikke give anledning til lugtgener som af tilsynsmyndigheden vurderes at være væsentlige for området.

Støj

26. Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen målt i dB (A) må i ethvert punkt på opholdsarealer ved boliger i det åbne land ikke overstige følgende værdier.

	Tidsrum	max. lydniveau
Mandag - fredag	kl. 07.00 - 18.00	55 dB(A)
	kl. 18.00 - 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 - 07.00	40 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00 - 14.00	55 dB(A)
	kl. 14.00 - 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 - 07.00	40 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07.00 - 22.00	45 dB(A)
	Kl. 22.00 - 07.00	40 dB(A)

27. Maksimalværdien af støjniveauet om natten (kl. 22.00 - 07.00) må ikke overstige 55 dB (A) i ethvert punkt på opholdsarealer ved boliger i det åbne land.
28. Husdyrbruget skal på tilsynsmyndighedens forlangende dokumentere, at ovennævnte vilkår er overholdt. En sådan dokumentation kan højst kræves én gang årligt. Dokumentationen skal ske under forhold, hvor husdyrbrugets er i fuld normal drift.
29. Dokumentationen skal ske i form af resultatet af en støjmåling udført som beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5 og 6/1984 eller af beregninger udført efter den nordiske beregningsmetode for ekstern støj fra virksomheder, jf. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1993. Er dokumentationen udført som beregning, skal den indeholde de oplysninger om beregningsforudsætningerne, som er nødvendige for vurdering af rigtigheden af beregningsresultaterne. Som udgangspunkt accepteres en ubestemthed på de målte eller beregnede støjbelastninger på max. +/- 3 dB(A)).
30. Målingerne eller beregningerne skal foretages af et målefirma / institut, som er uvildigt, og akkrediteret af DANAK eller godkendt af Miljøstyrelsen til "Miljømåling - ekstern støj".

Støv

31. Driften af husdyrbrugets anlæg må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

Skadedyr

32. *Der skal overalt på ejendommen udføres effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.*
33. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.).

Lys

34. For at undgå lysgener skal lyset slukkes når det ikke er påkrævet for produktionen eller af dyrevelfærdsmæssige årsager.

Vilkår for husdyrbrugets udbringningsarealer

Arealer

- ~~35. Der må kun udbringes husdyrgødning på de arealer der fremgår af kort 4, og dyretrykket må maksimalt være 1,39 DE/ha.~~

Ammoniakfordampning

- ~~36. På engen F873_EN_1 (kort 6a) skal slet og anden behandling begrænses til perioden 15. august - 1. juni, og græsningstrykket begrænses til 0,5 DE/ha. Ømlægning/nedfældning er ikke en del af normal drift.~~
- ~~37. Udbringning af gylle på mark 2, 3 og 8-1 (kort 4), skal ske ved nedfældning fra godkendelsens ikrafttræden.~~

~~38.~~ Der skal være en gødsknings- og dyrkningsfri bræmme:

2 m fra den beskyttede sø (F873_SØ_3) mellem mark 3 og 4, (se bilag 2)
2 m fra unavgivent vandhul på mark 14, (se bilag 2),
~~5 m om engen F873_EN_1 på mark 2 og 8-1, (se bilag 3)~~
7 m (5 m + 2 m vandløbsbræmme) langs med Ilsted å, på mark 3; længde ca. 160 m (se bilag 2).

Fosfor

~~39.~~ Der skal foreligge dokumentation for, at der ved fodring af slagtesvinene på husdyrbruget maksimalt anvendes 2,87 foderenheder pr. kg tilvækst og at hver foderenhed maksimalt indeholder 3,95 g fosfor. Dokumentation kan f.eks. være effektivitets-/produktionskontrol, foderkontrol, ajourførte foderplaner og afregninger fra slagteri eller lignende. Dokumentationen skal mindst dække en sammenhængende periode på 12 måneder.

BAT

~~40.~~ I staldafsnit 1-3 og 7 skal staldsystemet leve op til BAT, senest ved næste gennemgribende reovering om 10-15 år. I staldafsnit 5, 6 og 8 skal staldsystemet leve op til BAT, senest ved næste gennemgribende reovering om 15-20 år.

Generelle vilkår

Egenkontrol

41. *Husdyrbruget skal føre registreringer over den til enhver tid gældende husdyrproduktion på ejendommen. Registreringerne kan bestå af gødningsregnskaber, slagterifregninger eller lign. Denne registrering skal ved miljøtilsynets besøg på husdyrbruget kunne forevises som dokumentation for godkendelsens bestemmelse om husdyrholdets størrelse (vilkår 1). Opgørelsen skal ske ud fra antal producerede dyr pr. år.*

Uheld

42. Der skal udarbejdes en beredskabsplan som fastlægger, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre påvirkning af omgivelserne. Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:

- Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på "at stoppe uheldet" og begrænse udbredelsen.
- Oplysninger om hvilke eksterne/interne personer og myndigheder, der skal alarmeres og hvordan.
- Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
- En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på husdyrbruget, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

Planen skal revideres årligt og skal kunne forevises ved miljøtilsyn på ejendommen. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte

og andre, der arbejder på bedriften.

Ophør

43. Ved ophør af bedriften skal produktionsanlæg, husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Al miljøfarligt affald skal bortskaffes for egen regning efter den til enhver tid gældende lovgivning.

Krav til udnyttelse af godkendelse og revurdering

- ~~44. Virksomheden skal være bragt i overensstemmelse med de i godkendelsen nævnte vilkår senest 2 år efter godkendelsens ikrafttræden.~~
- ~~45. Godkendelsen bortfalder såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra godkendelsens meddelelse. Det betyder, at udvidelsen skal være gennemført og i drift inden 2 år.~~
46. Hvis en del af godkendelsen ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år.

Bilag 2

Natura 2000-områder og det samlede udpegningsgrundlag for disse, samt de særligt beskyttede arter:

Udpegningsgrundlag - habitatområder

Habitatområde 78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde

Arter:

1095 Havlampret (*Petromyzon marinus*)

1096 Bæklampret (*Lampetra planeri*)

1099 Flodlampret (*Lampetra fluviatilis*)

1103 Stavsild (*Alosa fallax*)

1106 Laks (*Salmo salar*)

1113 *Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

1351 Marsvin (*Phocoena phocoena*)

1355 Odder (*Lutra lutra*)

1364 Gråsæl (*Halichoerus grypus*)

1365 Spættet sæl (*Phoca vitulina*)

Naturtyper:

1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand

1130 Flodmundinger

1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe

1150 * Kystlaguner og strandsøer

1160 Større lavvandede bugter og vige

1170 Rev

1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand

1320 Vadegræssamfund ¹⁾

1330 Strandenge

2110 Forstrand og begyndende klitdannelser

2120 Hvide klitter og vandremiler

2130 * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)

2140 * Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)

2160 Kystklitter med havtorn

2170 Kystklitter med gråris

2180 Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter

2190 Fugtige klitlavninger

2310 Indlandsklitter med lyng og visse

2330 Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene

3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden

3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger

3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks

3160 Brunvandede søer og vandhuller

3260 Vandløb med vandplanter

4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng

4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)

6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)

6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund

6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop

7150 Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tør

7230 Riggær

9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund

91D0 * Skovbevoksede tørvemoser

91E0 Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld

¹⁾ Vadegræs er indført (ca. 1930) til Danmark og er invasiv. Typen kræver derfor ikke beskyttelse

Habitatområde 79 Sneum Å og Holsted Ådal

Arter:

1096 Bæklampret (*Lampetra planeri*)

1099 Flodlampret (*Lampetra fluviatilis*)

1106 Laks (*Salmo salar*)

1113 *Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

1355 Odder (*Lutra lutra*)

Naturtyper:

3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger

3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
 3260 Vandløb med vandplanter
 6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
 6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
 6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
 6430 Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn
 7140 Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand
 7220 * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
 7230 Riggær
 9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund
 91E0 Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld

Udpegningsgrundlag - fuglebeskyttelsesområder:

Y=Ynglende i.h.t. DMU's database

T=Trækkende i.h.t. DMU's database

Kriterier (F1-F7, se www.blst.dk)

SPA 57 Vadehavet

Bramgås		T	F2, F4
Klyde	Y	T	F1,F2, F4
Hvidbrystet præstekrave	Y	Tn	F1,F2
Hjejle		T	F2, F4
Mosehornugle	Y		
Blåhals	Y		
Lille kobbersneppe		T	F2, F4
Dværgmåge		Tn	F2, F5
Sandterne	Y		F1
Splitterne	Y		F1
Fjordterne	Y		F1
Havterne	Y		F1
Dværgterne	Y		F1
Mørkbuget knortegås		T	F4
Lysbuget knortegås		T	F4
Gravand		T	F4
Pibeand		T	F4
Krikand		T	F4
Spidsand		T	F4
Skeand		T	F4
Ederfugl		T	F4
Sortand		T	F4,F7
Strandhjejle		T	F4
Strandskade		T	F4
Stor regnspove		T	F4
Rødben		T	F4
Hvidklire		T	F4
Islandsk ryle		T	F4
Havørn		T	
Blå kærhøg		T	
Vandrefalk		T	
Kortnæbbet gås		T	
Grågås		T	
Sandløber		T	F4

Bilag IV-arter:

Fortegnelse over i Danmark nuværende naturligt hjemmehørende arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV (evt. blot som strejfgæster, markeret med " "):

Dyrearter

Pattedyr

Alle arter af småflagermus (*Microchiroptera* spp.)

Hasselmus (*Muscardinus avellanarius*)

Birkemus (*betulina*)

Odder (*Lutra lutra*)

Marsvin (*Phocoena phocoena*)

Alle andre arter af hvaler (Cetacea spp.)

Krybdyr

Læderskildpadde (*Dermochelys coriacea*)
Uægte karett (Caretta caretta)"
Bastardskildpadde (*Lepidochelys kempii*)"
Europæisk sumpskildpadde (*Emys orbicularis*)
Markfirben (*Lacerta agilis*)

Padder

Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*)
Klokkefrø (*Bombina bombina*)
Løgfør (*Pelobates fuscus*)
Løvfør (*Hyla arborea*)
Spidssnudet frø (*Rana arvalis*)
Springfrø (*Rana dalmatina*)
Strandtudse (*Bufo calamita*)
Grønbroget tudse (*Bufo viridis*)

Fisk

Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

Insekter

Bred vandkalv (*Dytiscus latissimus*)
Lys skivevandkalv (*Graphoderus bilineatus*)
Eremit (*Osmoderma eremit*)
Sortpletet blåfugl (*Maculinea arion*)
Grøn mosaikguldsmed (*Aeshna viridis*)
Stor kærguldsmed (*Leucorrhinia pectoralis*)
Grøn kølleguldsmed (*Ophiogomphus cecilia*)

Bløddyr

Tykskallet Malermusling (*Unio crassus*)

Planter

Enkelt månerude (*Botrychium simplex*)
Vandranke (*Luronium natans*)
Liden Najade (*Najas flexilis*)
Fruesko (*Cypridium calceolus*)
Mygblomst (*Liparis loeselii*)
Gul stenbræk (*Saxifraga hirculus*)
Krybende sumpskærm (*Helosciadium repens* (= *Apium repens*))

Produktion: Esbjerg Kommune
Foto: Torben Meyer

Esbjerg
Kommune

Torvegade 74, 6700 Esbjerg
Tlf: 7616 1616 - Fax: 7616 0969
miljo@esbjergkommune.dk
www.esbjergkommune.dk